

ПРЕСС-ТУР

«ДАМУДЫҢ»

КӨМЕГІМЕН ДАМЫҒАНДАР

«ДАМУ» КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ ТҰРАНЫ ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША АЙМАҚТЫҚ ФИЛИАЛЫ МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАЛАР АЯСЫНДА ҚОЛДАУ АЛЫП ОТЫРҒАН КӘСІПОРЫНДАРДЫ АРАЛАП, БАҚ ӨКІЛДЕРІНЕ БАСПАСӨЗ ТУРЫН ӨТКІЗДІ.

автоматтандырылған, итальяндық қондырғылармен жабдықталған кәсіпорында 450-ге жуық адам еңбек етуде.

Өндіріс аумағы кеңейген сайын сүттің қажеттілігі екі есе артқанын айтқан он жылдық жұмысы өтілі бар жұмысшы Әмина Арынбекова сүтті отандық фермалардан бөлек, Қырғыз Республикасынан да қабылдайтындарын тілге тиек етті.

«Даму» қоры арқылы кәсібін дамытып отырған «JLC Сүт» ЖШС «ForteBank» АҚ-нан «2021-2025 жылдарға арналған ұлттық кәсіпкерлікті дамыту» жобасы бойынша алты пайыздық мөлшерлемен қаржы алған.

Соның арқасында өндіріс орны өнім санын арттырып, Талдықорған, Қапшағай, Алматы қалаларынан 200-ден астам дүкен ашты.

«Даму» қорының қолдауына ие болып, өз кәсібін дөңгелеткен компаниялардың бірі – Талдықорған қаласындағы «Теплостандарт» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі. Тұрғын үйлерді, кеңсе ғимараттарын жылытуға арналған ыстық су қазандықтарын, ірілі-ұсақты пештерді шығарумен айналысатын өндіріс орнына «Даму» қоры 2014 жылдан бастап қолдау көрсетіп келеді. Бүгінде зауыттан 80, 100, 150, 200 КВт қуаты бар «Вулкан» өнеркәсіп қазандары, дизель отынымен және газбен жанатын 100 КВт қуаты бар «Курган» қазандықтары шығарылады. 2020 жылдан бері «Искра», «Олимп», «Алау», «Искра ДГ» атты қуаттары түрлі деңгейдегі монша пештері де дайындала бастаған. Өз ісін кәсіби деңгейде білетін білікті мамандар жұмыс істейтін кәсіпорынның барлық өнімі сапа стандарттарына сәйкес келеді. Соның нәтижесінде сертификатталған пештер мен қазандықтар Қырғызстан, Ресей, Өзбекстан сынды мемлекеттерге импортталуда.

Жалғасы 2-бетте

НЕГЕ?

ДИПЛОМ БАР, ЖҰМЫС ЖОҚ

Жастар арасындағы жұмыссыздық еліміздегі күрмеуі шешілмей келетін мәселелердің бірі. Қолында «табақтай» дипломы бар, еңбекке қабілетті жас мамандарымыз жұмыс таппай жүр. Мұның себебін әркім өзінше түсіндіріп әлек. Жұмысқа орныға алмай жүргендер «Жұмыс берушілер тәжірибеңіз жоқ, бізге білікті мамандар керек» деп шығарып салатынын айтады. Оқуды енді ғана бітірген, мамандығы бойынша жұмысқа кіре алмаған адамда қандай тәжірибе болсын. Сондықтан да болар жас мамандардың басым бөлігі диплом бойынша жұмыс жасаудан бас тартып, басқа салаға кетуде. Ұлттық статистика бюросының мәліметіне сүйенсек, 2022 жылы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің жұмыспен қамту органдарында 193 мың жұмыссыз тіркелген. Оның басым бөлігі 19 бен 28 жас аралығындағы жастар. Жұмыссыздықты біржола жою мақсатында өткен жылдан бері мемлекет тарапынан жоғарғы оқу орнын енді ғана бітірген тұлғаларға көмек көрсету қолға алынып, «Жас-

тар тәжірибесі» атты жаңа жоба өз жұмысын бастаған болатын. Ұзақтығы алты айға созылатын бұл жобаға 29 жастан аспаған жұмыссыздар оқуды аяқтағаннан кейінгі үш жыл ішінде жіберіледі. Дегенмен бұл жобаға қатысып, жұмысқа орналасып кеткен жастардың саны көп емес. Неге десеніз жалақысы көңіл кеншітпейді дейді. Ал жоғары жалақы төлейтін мекемелерге кіру үшін «Бөкең» мен «Сәкең» болуы қажет деген ұстанымды ұстап алған жастарға жұмыс істегеннен гөрі біреуді кінәлі етіп, үйде жату әдетке айналғандай. Бүгінгі бәсекелестік заманда қолында бірдей дипломы бар жастардың жұмыссыз жүргендеріне «жұмыс тәжірибеңіз жоқ» деп шығарып салатын жұмыс беруші кінәлі ме, әлде «алма піс аузыма түс деп қол қусырып жатқан жастардың өздері ме? «Жастар – елдің болашағы, бәсекеге қабілеттіліктің маңызды факторы дейміз. Сөйте тұра елімізде өлі күнге дейін жұмыссыз жас мамандар сенделіп жүр. Неге?

Айдана СМАҒҰЛ

БАСПАСӨЗ - 2023

«АЛАТАУ» қоғамдық-саяси газетіне
жазылу басталды

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

редакция арқылы

1 жылға – 3640 теңге.

облыстық маңызы бар қалалар үшін "Қазпошта" арқылы

1 жылға – 4477,20 теңге.

ауыл тұрғындары үшін

на год – 4700,80 теңге.

Началась подписка

на общественно-политическую газету «АЛАТАУ»

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

с редакции

на год – 3640 тенге.

для города областного значения через "Казпочту"

на год – 4477,20 тенге.

для сельского населения

на год – 4700,80 тенге.

Индекс: 15534

ӘЛЕУМЕТ

ЖЕТИСУ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘКІМІ ҚАЛА ТҰРҒЫНДАРЫМЕН КЕЗДЕСТІ

І.Жансүгіров атындағы Мәдениет сарайында Жетісу облысының әкімі Бейбіт Исабаев қала тұрғындарымен кездесіп, олардың мұң-мұқтажын, талап-тілегін тыңдады.

«Шайқорған», «Мерекелік» сайжайлары мен «Агропромышленник» тұрғын алабында ұзындығы 20 шақырым болатын 50 көшеде орташа жөндеу, ұзындығы 18,3 шақырымды

саяжайларында 29 көшеге қиыршық тас төселеді.

– Бөлінген қаржы көлемі едәуір болғанына қарамастан, тұрғындар атқарылатын жұмыстардың сапасы мен мерзіміне қатысты орынды сын айтуда. Сондықтан қала әкіміне көшелерді жөн-деу жұмыстарын ерекше бақылауға алуды тапсырамын. Қоғамдық көлік қозғалысын да тұрғындардың қажеттілігін ескере отырып ұйымдастыру керек. Қалалықтардан маршруттардың аздығына, автобус аялдамаларының жағдайына, қызмет көрсету сапасының төмендігіне шағым айтқан арыздар көп түседі, – деді өңір басшысы.

Жалпы Талдықорғанда 22 маршрут бар, оларда 187 автобус қызмет көрсетеді, жылына олар 22 млн. тасымал жасайды. Бұл орайда қоғамдық көліктің қазіргі қолданыстағы маршруттарына зерделеу жүргізу керек. Облыс әкімінің айтуынша, қала әкімдігі осы зерделеудің нәтижесін ғана емес, талдықорғандықтардың қала маңындағы аймақтарға жаңа маршруттар ашу, қазіргі бар маршруттарды неғұрлым қолайлы ету туралы өтініштерін, талап-тілектерін басшылыққа алуы тиіс.

«Сол сияқты Талдықорған қаласы әкімінің алдына жыл соңына дейін 21 смарт-аялдаманың жөндеу жұмыстарын аяқтау туралы міндет қоямын», – деді Б. Исабаев.

«АЛАТАУ – АҚПАРАТ»

Сонымен қатар биыл облыс орталығының жолдарын жөндеуге 5 млрд. теңге бөлінгені белгілі болды. Қараша айының соңына қарай ұзындығы 78 км болатын 122 көшеде жөндеу жұмыстары аяқталады. Соның нәтижесінде жақсы және қанағаттанарлық деңгейдегі жолдардың үлесін 82%-ға жеткізу жоспарлануда.

Облыс әкімі өз сөзінде жаңа салынған тұрғын аудандар мен саяжайлардың да жолдарына көңіл бөлініп отырғанын тілге тиек етті. Қазіргі кезде «Көктал», «Шығыс», «Оңтүстік-шығыс» шағын аудандарын, «Жастар-2» тұрғын алабын және «Шайқорған» саяжайын қамтитын жол жөндеу жұмыстарының жобалық-сметалық құжаттары әзірленуде. Құрылыс жұмыстары 2023 жылға жоспарланған, құрылыс-монтаждау жұмыстарының болжалды құны – 14,8 млрд. теңге, ұзындығы – 63,4 км.

Бұдан бөлек 2023 жылы «Ұйтас»,

құрайтын 48 көшеде күрделі жөндеу жасалады деп жоспарланып отыр. Сол сияқты «Сарыбұлақ» пен «Ащыбұлақ»

Кездесу алдында аймақ басшысы өтініші бар жекелей азаматтармен арнайы жолықты. Қабылдауға бірқатар басқарманың, қоғамдық ұйымдардың басшылары мен мәслихат депутаттары, журналистер қауымы қатысты.

Мәдениет сарайындағы кездесуде өңір басшысы осы қараша айының соңына дейін «Ұйтас» саяжайына, «Экспедиция» және «ИЖС 3-бөлімше» тұрғын үй алаптарына көптен күткен көгілдір отын берілетінін айтты.

Жиында айтылған мәліметтерге сүйенсек, келесі жылдың сәуір айында «Жастар-2» тұрғын үй алабында (295 млн. теңгеге) жүргізіліп жатқан газ құбырының құрылысы аяқталады, ал келесі жылдың жылыту маусымы басталғанға дейін, яғни қыркүйекте Ынтымақ елді мекенінде (1,4 млрд. теңгеге) осындай жұмыстар атқарылып бітуі тиіс.

Сол сияқты 2023 жылдың 2-ші тоқсанында қаланы газдандырудың негізгі жобасына кірмеген учаскелерде газ тарту желісінің құрылысы басталады. Атап айтқанда, бұл жұмыстар 6, 7 шағын аудандарда, «Плодопитомник», «Агропромышленник», «Жастар-1/1» тұрғын үй алаптарында, Мойнақ ауылында атқарылады (1,3 млрд. теңге, ЖСҚ әзірленген).

– Менің тапсырмаммен қалған 8 елді мекенге, нақтырақ айтқанда «Алмалы», «Ащыбұлақ», «Мерекелік», «Сарыбұлақ», «Қызыл тас», «Балықты», «Қаратал» саяжайларына және «ИЖС 1-бөлімше» тұрғын үй алабындағы құрылыс жұмыстарына қатысты жобалық-сметалық құжаттарға қажетті есептеулер жасалып жатыр. Сөйтіп 2025 жылы қаланың елді мекендерінің барлығы газдандырылады, – деді Бейбіт Исабаев.

Еске салсақ, облыс орталығына газ 2017 жылы жеткізілген. Қазіргі кезде қаланы газдандыру жұмыстары негізінен аяқталды, көгілдір отынға тұрғындардың 90%-ының қосылуына мүмкіндік жасалған.

ПРЕСС-ТУР

«ДАМУДЫҢ» КӨМЕГІМЕН ДАМЫҒАНДАР

Жалғасы. Басы 1-бетте

келетін компания бүгінде сервистік қызмет көрсетуді де қолға алған. Өздері өндіріп отырған тауарларының сапасын, техникалық ақаулардың бар-жоғын өндіріс орнындағы сервис қызметі тексеріп отырады.

Жеңілдікпен несие алып өндіріс орындарын кеңейткен компаниялардың қатарында «Талдықорғанкабель» зауыты да бар. 1991 жылы бұрынғы «АгроПромЭнерго» кәсіпорны негізінде құрылған жауапкершілігі шектеулі серіктестік бүгінгі күні Қазақстанға ғана емес шетелге де танымал сапалы өнім шығаруда. Автоматты заманауи құралдармен жабдықталған кәсіпорын стандартты кабельдермен қатар өрт қауіпсіздігі талаптарына жауап беретін арнайы қуат кабельдерін де шығарады. Барлық өнім ГОСТ талаптарына сәйкес болуы үшін шикізатты қабылдаудан бастап дайын өнім алғанға дейін көп сатылы бақылаудан өткізіледі.

– Біз 2020 жылы субсидиялауға «Даму»

қоры арқылы өтініш бердік. Соның арқасында кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі 2021-2025 жылдарға арналған ұлттық жоба аясында алты пайызға дейінгі жеңілдетілген несие алдық. Бүгінде арнайы маркалы 8 мыңнан астам кабельдік сымдарымызбен Қазақстанның барлық аймағын қамтамасыз етіп отырмыз, – деген «Талдықорған кабель» компаниясы директорының орынбасары Евгений Ким шағын және орта бизнесстердің тұрақты дамуына үлестерін қосып, қолдау көрсетіп келетін «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қорына алғысын білдірді.

Айдана СМАҒҰЛ

«КӨШБАСШЫ - 2022» ЖАСТАР СЫЙЛЫҒЫНА ҚҰЖАТ ҚАБЫЛДАУ БАСТАЛДЫ

Жетісу облысы Жастар ресурстық орталығының ұйымдастыруымен Жетісу облысы әкімінің дәстүрлі «Көшбасшы – 2022» жастар сыйлығының салтанатты тапсыру рәсімін өткізу жоспарланды.

Қазіргі уақытта жастар байқауына құжаттар қабылдау басталды. Бұл туралы өңірлік коммуникациялар алаңында өткен баспасөз брифингінде «Jetisy jastary» КММ директорының міндетін атқарушы Әлішер Нұржанов хабарлады. Ұйымдастырушылардың айтуынша, «Көшбасшы» облыс жастарына арналған, сұранысқа ие, ең ірі жобалардың бірі. Байқаудың басты

мақсаты – жыл бойы жастар саясатында белсенділік танытып, белгілі жетістіктерге жете білген, түрлі салада өзге жастарға үлгі боларлық нәтижелер көрсеткен облыс жастарын ынталандыру.

«Ағымдағы жылы біз облыс әкімінің «Көшбасшы» сыйлығының 20 жылдығын атап өтеміз, осыған байланысты конкурс номинацияларын оңтайландырып, жүлде қорын ұлғайттық. Жеңімпаздарға облыс әкімінің

дипломы, ақшасыз және 300 мың теңге көлемінде ақшалай сыйлық табысталады», – деді спикер.

Биылғы жылы да дәстүрге сай байқау үздік жас көшбасшы, үздік жас батыр, үздік жас дәрiгер, үздік жас мұғалiм, үздік жас спортшы, үздік жас кәсіпкер, үздік жас ауыл шаруашылығы маманы, үздік жас білімгер атты 8 номинация бойынша өткізілмек.

Қатысатын жастар 3 жыл көлемінде Жетісу төңірегінде облыстың дамуы мен өркендеуіне барынша үлес қосып, Қазақстанның жарқын болашағы жолында аянбай еңбек етулері қажет. Өтінім берушілер жалпы қоғамдық қызметі үшін емес, жеке шеберлігі,

кәсіби тәжірибелік қабілеттері мен дағдылары үшін таңдалады.

«Жалпы сыйлыққа ұсынылу үшін қатысушы белсенді, білімді, креативті ойлайтын, Қазақстанның жарқын болашағына апарар жолда аянбай еңбек ететін нағыз көшбасшы болуға тиіс», – дейді ұйымдастырушылар.

Өтінім білдірушілердің құжаттары 15 қарашадан 4 желтоқсанға дейін Талдықорған қаласы, Қонаев көшесі 47, Жастарға қызмет көрсету орталығының ғимаратында қабылданады.

«АЛАТАУ – АҚПАРАТ»

ПРЕЗИДЕНТ РК

**БЕСКОМПРОМИССНО БОРОТЬСЯ
ПРОТИВ НАРКОТИКОВ**

ПРЕЗИДЕНТ КАЗАХСТАНА КАСЫМ-ЖОМАРТ ТОКАЕВ ОТМЕТИЛ, ЧТО ВСЕМ ОБЩЕСТВОМ НЕОБХОДИМО БЕСКОМПРОМИССНО БОРОТЬСЯ ПРОТИВ НАРКОТИКОВ. ЭТО КРАЙНЕ ВАЖНО ДЛЯ ЗДОРОВЬЯ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ И ВСЕЙ НАЦИИ, СКАЗАЛ ГЛАВА ГОСУДАРСТВА 8 НОЯБРЯ, СООБЩАЕТ ZAKON.KZ.

«Нельзя допустить укорождения пагубных привычек среди молодежи, отметил Касым-Жомарт Токаев.

Сейчас многие подростки, школьники стали употреблять электронные сигареты, которые можно легко приобрести в любом магазине. Это очень опасная ситуация, – отметил президент Касым-Жомарт Токаев.

В нашей стране алкогольную продукцию запрещено продавать лицам, не достигшим 21 года. Однако это условие на практике не соблюдается, сказал президент и поручил уполномоченным органам усилить контроль.

В обществе широко обсуждается необходимость введения запрета на продажу энергетических напитков подросткам. Правительству следует изучить этот вопрос и принять конкретное решение».

Касым-Жомарт Токаев

«Токаев привел слова Мухтара Ауезова, «страна начи-

нается с колыбели» – «ел болламын десең, бесігіңді түзе».

Если мы не подумаем о здоровье и воспитании подрастающего поколения сегодня, то завтра может быть уже поздно».

Касым-Жомарт Токаев

Также по мнению главы государства, надо проработать вопрос строительства нового онкологического диспансера в Атырау.

В регионе запланировано возведение ряда новых объектов здравоохранения. Строительные работы нужно начать уже в следующем году. Улучшение здоровья матери и ребенка и в целом всех граждан – один из ключевых показателей развития страны, – сказал президент.

В Казахстане мобилизуют все необходимые ресурсы и прилагают усилия для укрепления системы здравоохранения.

В этом контексте хочу от-

дельно остановиться на проблеме синтетических наркотиков. К сожалению, сегодня они получили широкое распространение. Это очень опасная тенденция. По всей

стране на учете состоит уже около 110 тысяч человек, в том числе детей. И это только те, о которых мы знаем. Требуется, чтобы деятельность МВД по противодействию распространению наркотиков стала более эффективной, – сказал президент Казахстана.

КАК ПЕРЕДАЕТ КАЗТАГ, - КАЗАХСТАН БУДЕТ ЗАЩИЩАТЬ СВОИ НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИНТЕРЕСЫ НЕ ТОЛЬКО ДИПЛОМАТИЕЙ, НО И С БОЛЕЕ ЖЕСТКИХ ПОЗИЦИЙ, ПОДЧЕРКНУЛ ПРЕЗИДЕНТ КАСЫМ-ЖОМАРТ ТОКАЕВ.

**БУДЕМ ЗАЩИЩАТЬ
НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИНТЕРЕСЫ НЕ ТОЛЬКО
ДИПЛОМАТИЕЙ...**

«Несмотря на сложную геополитическую ситуацию, благодаря конструктивной дипломатии обеспечивается безопасность страны. Границы Казахстана юридически зафиксированы и делимитированы. Именно в Актау была поставлена точка в вопросе наших границ. В 2018 году здесь была подписана Конвенция о правовом статусе Каспийского моря. Мы поддерживаем дружеские отношения со всеми соседними странами. Эта одна из главных особенностей, отличающих нас от других», – сказал Токаев в понедельник на встрече с общественностью Мангистауской области.

Он отметил, что в большинстве постсоветских государств происходят различные конфликты и разногласия и даже на границах наших ближайших соседей происходят войны и вооруженные конфликты.

«В последние месяцы информационные системы нашего государства стали подвергаться кибератакам. Такие случаи особенно участились в ходе нынешней политической кампании. Мы будем это строго пресекать, вплоть до введения запретов на распространение дезинформации. Мы готовы защищать нашу священную Независимость. Я уже говорил, что мы готовы защищать национальные интересы не только с помощью дипломатии, но и с более жестких позиций. И это наша твердая позиция. На стабильность и безопасность в стране, помимо внешнеполитической повестки, большое влияние оказывает и внутренняя ситуация. Пока и у нас в стране, и за ее пределами есть те, кто сеют рознь и вражду, мы не можем проявлять беспечность», – подчеркнул Токаев.

«С января по сентябрь в мебельную промышленность страны предприниматели вложили более 3 млрд тенге, что на 63% больше, чем в 2021 году. Объем производства вырос на 4,2% и составил 46,7 млрд тенге. Мы будем рады представить вам местные компании по производству мебели», – подчеркнула она.

Рост отрасли произошёл на фоне увеличения объемов инвестиций, которые были направлены как на новые проекты, так и на расширение существующих.

В рамках визита планируется проведение ряд встреч с алматинскими предпринимателями в представленных сферах.

«Уверен, что встреча наших предпринимателей даст большой импульс развитию торгово-экономического сотрудничества во всех сферах», – добавил Айтуар Кошмамбетов.

«С января по сентябрь в мебельную промышленность страны предприниматели вложили более 3 млрд тенге, что на 63% больше, чем в 2021 году. Объем производства вырос на 4,2% и составил 46,7 млрд тенге. Мы будем рады представить вам местные компании по производству мебели», – подчеркнула она.

Рост отрасли произошёл на фоне увеличения объемов инвестиций, которые были направлены как на новые проекты, так и на расширение существующих.

В рамках визита планируется проведение ряд встреч с алматинскими предпринимателями в представленных сферах.

«Уверен, что встреча наших предпринимателей даст большой импульс развитию торгово-экономического сотрудничества во всех сферах», – добавил Айтуар Кошмамбетов.

Ш. ХАМИТОВ.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

**ОБСУДИЛИ ПЕРСПЕКТИВЫ
СОТРУДНИЧЕСТВА**

КАК ПЕРЕДАЕТ ПРЕСС-СЛУЖБА АЛМАТИНСКОЙ ГОРОДСКОЙ ПАЛАТЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ, КАЗАХСТАНСКИЕ И ИТАЛЬЯНСКИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛИ ОБСУДИЛИ ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА, О НОВЫХ ПОДХОДАХ В СОВРЕМЕННОМ САДОВОДСТВЕ, СЕКРЕТАХ ВИНОДЕЛИЯ, ТРЕНДАХ В МЕБЕЛЬНОЙ ИНДУСТРИИ РАССКАЗАЛИ БИЗНЕСМЕНЫ ИЗ ИТАЛИИ. ВСТРЕЧА ПРОШЛА НА ПЛОЩАДКЕ РПП ГОРОДА АЛМАТЫ.

готовности Палаты в помощи по поиску партнеров.

«Италия – один из главных торговых партнеров Казахстана в Европе. За 30 лет дипломатических отношений мы достигли хороших результатов в реализации проектов в таких сферах как обрабатывающая промышленность, строительство, транспорт и логистика, сельское хозяйство, машиностроение и «зеленая» энергетика. Готовы оказать содействие в укреплении деловых связей между предпринимателями двух стран», – отметил Айтуар Кошмамбетов.

Италия является одним из крупных инвесторов в экономику Казахстана. По данным Национального банка РК, в 2021 году объем прямых иностранных инвестиций из Италии составил 122,8 млн долларов.

О деятельности компании AFA Arredamenti, занимающийся организацией коммерческих пространств и про-

ект, за который мы беремся реализуется от начала до конца. Сегодня мы представлены почти во всех странах Европы».

Представители министерства индустрии и инфраструктурного развития отметили, что экспорт из Казахстана в Италию за 7 месяцев 2022 года вырос в 2

раза по сравнению с аналогичным периодом прошлого, составив \$8,7 млрд. ЧЕГО ТЕНГЕ ИЛИ ДОЛЛ? Основными позиция-

ми казахстанского экспорта в Италию являются ферросплавы, необработанный алюминий, лом драгоценных материалов, стальная продукция и свинец.

Объем импорта за 7 месяцев увеличился на 9,7%. Казахстан импортирует из Италии краны, клапаны, насосы, вентиляторы и различное оборудование. В целом товарооборот двух стран за 7 месяцев составил \$9,2 млрд. ЧЕГО

По словам заместителя директора РПП г. Алматы Акеркин Эралиевой сегодня в городе динамично развивается мебельная промышленность и возглавляет четверку лидеров по производству мебели.

«С января по сентябрь в мебельную промышленность страны предприниматели вложили более 3 млрд тенге, что на 63% больше, чем в 2021 году. Объем производства вырос на 4,2% и составил 46,7 млрд тенге. Мы будем рады представить вам местные компании по производству мебели», – подчеркнула она.

Рост отрасли произошёл на фоне увеличения объемов инвестиций, которые были направлены как на новые проекты, так и на расширение существующих.

В рамках визита планируется проведение ряд встреч с алматинскими предпринимателями в представленных сферах.

«Уверен, что встреча наших предпринимателей даст большой импульс развитию торгово-экономического сотрудничества во всех сферах», – добавил Айтуар Кошмамбетов.

ЭКОНОМИКА

ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

ҚАЙ ДЕҢГЕЙДЕ?

БҮГІНДЕ АДАМДАР ЕҢБЕКАҚЫСЫН ТЕК КҮНДЕЛІКТІ ҚАЖЕТТІЛІГІНЕ ЖҰМСАУМЕН ШЕКТЕУДЕ. КЕЙДЕ ТАПҚАН ТАБЫСЫНАН АЙЛЫҚ ШЫҒЫНЫ КӨП БОЛЫП ЖАТАДЫ. ТӨЛЕЙТІН НЕСИЕСІ, ПӘТЕРАҚЫСЫ ЖӘНЕ ОДАН БАСҚА ҚЫЗМЕТТЕРІ ТАҒЫ БАР. ТӨЛЕМГЕ ЖЕТПЕЙ ЖАТСА ТАҒЫ ҚАРЫЗДАНЫП, БЕРЕШЕК БОЛАДЫ.

Халықаралық қаржылық, нарықтардағы тұрақсыздық халық үшін қаржылық сауаттылықтың қажеттілігі мен маңыздылығын тағы бір рет дәлелдеді. Дағдарыс уақытында қоғамда ипотекалық несиелендіру қарқынды жүріп жатты. Көптеген адам қаржылық сауаттылықты білмегендіктен оларды пайдалануға байланысты теріс пайым шығарғаннан өздеріне шамадан тыс міндеттемелер жүктеді. Осы жағдайлардың салдарынан жетіспеушіліктер пайда болды. Статистикалық мәліметтерге сүйенсек, ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі соңғы үш жыл көлемінде елдегі қаржылық сауаттылық деңгейі 2,82 пайызға артқанын айтады. Мәселен, 2019 жылы қаржылық сауат деңгейі 36,25 пайыз, 2020 жылы 39,07 пайызды, ал 2021 жылы 4-тоқсанда жүргізілген әлеуметтік зерттеуге сәйкес, 39,52 пайызға жеткен. Агенттіктің болжамынша, 2024 жылы бұл көрсеткіш 41 пайызға дейін көтерілмекші.

Қаржылық сауаттылық қоғамға керек дағды. Әрбір адам өз бюджетін жоспарлаудан, қаржысын көбейту жолдарынан, банк өнімдері мен салық заңнамаларынан хабардар болу керек. Күнделікті өмірде біз ақшамыздың қайда кетіп жатқанына аса мән бермейміз. Ал кей мамандардың пікірінше айлық табысты дұрыс жарату кез келген адамның қағидасына айналуы керек. Бір ай бойы еңбек етіп, қалтаға түскен қаражатты оңды-солды, керекті-керексіз жұмсап жіберетін сәттер болатыны жасырын емес. Міне, осындай жағдайлар туындағанда ең бірінші тығырықтан шығатын жол өз-өзіне есеп беру. Яғни, кірісі мен шығысын есептеп, саналы түрде жұмсау керек. Тағы бір айта кететін жайт адам өзінің тапқан табысының 10 пайызын жинап отыруы тиіс. Ақша жинауға, қаржылық сауаттылыққа байланысты мұндай стратегиялар көп. Соның ішінде АҚШ азаматтарының басым көпшілігінің қолданатын 50-30-20 стратегиясы. Мұнда кез келген кірістің 50 пайызы тұрақты шығынға жұмсалады. Ол пәтердің ақшасы, несие, азық-түлік деген секілді өте қажетті заттарға беріледі, екінші, 30 пайыз жан-жақты дамуға, білім алуға, түрлі курстарға қатысуға, қыдыруға жұмсалады, ал қалған 20 пайызын міндетті түрде жинау керек деп айтады. Бірақ қазіргі жағдайда халыққа сол 20 пайыз салып тұрыңыз деп те айта алмаймыз. Сондықтан мамандар ең құрығанда 10 пайызын жинақтап отырғаны жөн екенін айтады. Мәселен, айлығыңыз 150 мың теңге болса, соның 15 мың теңгесін тұрақты түрде үзбей жинап отыру керек. Біраз уақыттан кейін бұл сізге ауқымды жинақ болып қайтады. Резервтік қор сізге күтпеген жерден қажет болатын қаржылық дағдарыстардан

аман-есен құтылуға септігін тигізеді. Осы қарапайым мысал тапқан айлықты орында жұмсауға болатынын көрсетеді. Сонда табыс та берекелі болады. Бүгінде әрбір екінші маман депозит ашып, ай сайын жалақының он пайызын банкке салып жүру керектігін айтады. Бірақ ол қаражат қандай да бір мақсатпен жиналмаса, тірнектеп жинағаныңызды кез келген уақытта пайдасыз дүниеге жұмсай салуыңыз бек мүмкін.

Қазіргі таңда несиесі жоқ адамды кездестіру жоқтың қасы. Кіріс пен шығысты жүйелі жүргізбегендер оңды-солды қарыз алып, шақшадай басы шарадай болады. Несие алғанды банктерде аясын ба, пайызын үсті-үстіне үстемелетеді. Тіпті сол үшін кей жандар еңбекақысының жартысын беретін көрінеді. Ал дамыған елдер тәжірибесіне қарайтын болсақ, олардың несиеге жұмсалатын қаражатының көлемі 20 пайыздан аспайды екен. Бізде осы

біз өз қызметімізді атқарып, барынша пайдалы ақпарат беріп, түсіндіру жұмыстарын жасаймыз, – дейді ForteBank менеджері Анель Төлеухан.

Қаржылық сауатсыздықтың неге алып келетіні белгілі. Кейбірі білместікпен осындай қателіктер жасаса, ал енді бірі жиған тергенін қаржылық пирамидаларға салып, алданып қалып жатады. Алаяқтар көпті құрғақ уәдесіне сендіріп, қалтадағы ақшаны қымқырады. Байланыс орнатқан ұйым өз бас пайдасын ойлап, сізге ауқымды жобалар жайлы айтып, сендіреді. Сонымен қатар белгілі мөлшерде жарна салуыңызды сұрайды. Ары қарай артыңыздан адам кіргізеңіз сізге қаражат түсетінін, салған ақшаңыздан екі есе пайда көретінізді айтады. Осылайша, өзгелердің сеніміне кіру үшін алдыңғы адамдарға пайызын беріп қояды. Оны көріп оңай ақшаға қол жеткізгісі келгендер еріксіз алаяқтардың тұзағына ілінгенін байқамай қалады. Осындай жағдай орын алмас үшін, біріншіден салық басқармасына барып, немесе ғаламтор арқылы мекеменің бизнес сәйкестендіру нөмірін тексеру қажет. Заң алдында тіркелген не тіркелмегеніне көз жеткізген дұрыс. Бұл бір мысал. Ал екіншілері қоңырау шалып, сіздің банк есепшотыңыздан бәз біреулер ақша шешейін деп жатқандығын айтып, банк картаңыздың нөмірін сұрайды. Сіз сол нөмірді айтқан болсаңыз, дәл сол сәтте шынымен бар ақшаңыздан қағыласыз. Байқасақ, қоғамда қаржысын еселеймін деп, қалтасынан қағылған қаншама жандар бар. Осындай әрекеттердің құрбаны болмас үшін қаржылық сауаттылықты арттыру керек-ақ.

Елімізде қаржы сауаттылығын арттыру және оны дамыту үшін мемлекет тарапынан бірнеше шаралар мен бағдарламалар қарастырылған. Тек ел аумағында ғана емес, шетелдік тәжірибеге сүйене отырып түрлі жұмыстар жасау арқылы әр аймақ, қалаларда семинар-тренингтер де жүргізіліп келеді. Себебі Ұлттық банк пен мемлекет талап еткендей, халықтың қаржы сауаттылығын арттыру күн тәртібінде тұрған мәселе. Ол бүгінде тек ересектер үшін ғана емес, сондай-ақ, балалар мен жеткіншектер үшін де маңызды. Кейбір мектептер мен жоғарғы оқу орындары да қаржылық білім жетілдіруге өз үлестерін қосып келеді. Себебі өскелең ұрпақтың бойында ерте жастан сауаттылық қалыптасуы тиіс.

– Құқық және экономика жоғары мектебі білім беру жүйесінде – заманауи әлемдік үдерістерді басшылыққа алады. Білім алушылар қаржылық сауаттылыққа байланысты білімді толықтай

университет қабырғасынан игеріп шығады. Атап айтсақ, қаржылық талдау, төлем жүйелері, қаржылық тәуекелдер, бюджеттік есеп, қаржылық бақылау секілді бағыттарды меңгереді. Олар тек теориямен шектеліп қоймай, практика жүзінде де сауаттылықтарын арттыруға мүмкіндік зор. Студенттер нарықтағы сұранысты зерттеп, өз идеяларын айтып, жобалар әзірлеумен айналысады, – дейді І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің оқытушы-әдіскері Аслан Бастаубаев.

Біздің қоғамда жеке қаржымызды басқаруға кеңес беретін адамдар жоқ. Ал жеке қаржы деген тек қана байлық, дәулет емес. Мәселен, сіз заңға сәйкес өзіңіздің қаржыларыңызды көбейте аласыз, басқара аласыз. Оны басқару үшін қаржылық институттармен таныс болуыңыз керек. Олардың саны көп, бірақ халық оның не үшін керек екенін де білмейді. Банк деген не, оның негізгі функциялары қандай, сақтандыру компаниялары, оның жеке басыңызға қандай пайдасы бар деген сауалдарға жауап беріп, институттардың қайсысын қай уақытта пайдалану керектігін үйренген жөн. Қаржылық институт болған соң, қаржылық құралдар бар. Олар банк, депозит, несие, жеке басыңды сақтандыру полисі секілді қажеттіліктерді меңгерген жөн. Еліміздегі азаматтардың қаржылық сауаттылық деңгейін арттыру – халықаралық табысты тәжірибе призмасы арқылы жан-жақты зерттеуді, зерделеуді талап ететін мемлекет ішіндегі стратегиялық басты міндет. Келешекте қаржылық сауаттылықты арттыру, халықтың сауаттылық деңгейін көтеру арқылы, қаржы нарығын дамытуға, елдің тұрақты экономикасын өсіруге және дамытуға болады. Заңнамалық жақтан және саяси-экономикалық тұрғысынан халықтың қаржылық сауаттылығын арттыру – қажеттілік.

XIX ғасырда өмір сүрген әйгілі неміс жазушысы Бертольд Авербах: «Көп ақша табу – батылдық, оны сақтап қалу – даналық, ал сауатты жұмсау – өнер» деген екен. Зер салып ойланғанға мағыналы сөз-ақ. Қазіргі жағдайда қаржыгерлер ақшаны оңды-солды шашуға болмайтындығын айтады. Сондықтан азаматтар қаражаттарын міндетті түрде есептеп, үнемдеп, жоспарлап отырулары шарт. Қаржылық сауаттылық құнды қағаздар, қор нарығы, акция, дивидент, инвестиция, брокерлермен қоса тапқан қаражатыңыздың ақылмен жұмсалып, дұрыс бағытта инвестициялануы. Бұл орайда ақша нарықтағы құнды қағаздармен қоса, балаңыздың біліміне және басқа да қажетті дүниелерге жұмсалуды мүмкін.

Әр отбасының қаржылай сауатты болуы мемлекетіміздің бай-қуатты елдердің қатарына қосылуының негізі кілті болып саналады. Сондықтан кез келген дағдарыстан шығудың кілті қаржылық сауаттылық екенін әрқашан есте ұстайық.

Арайлым НҰРЖАПАР

дағдыға үйренуіміз керек. Несие рәсімдеп жатқанда айлық табысқа өтірік соманы көрсетуді доғару қажет. Қарызды алу бар да, оны күні ертең қайтару да бар. Ақшаны ақылмен жұмсауды үйренгеніміз жөн. Халықтың көпшілігі ақшасын үнемдемейді, қаржылық сауаттылығы төмен болған соң, үлкен үстемелерге қарамай, несиеңізді бір тегін үлестіргендей алады.

Банк қызметкерлері көптеген адам өздеріне қажетті қаражатты алуға асыққандығы сонша, тіпті, шартпен толық танысысы келмейтіндерін айтады.

– Біз келген әрбір клиентке құжатқа қол қоя отырып, онда жазылғаның бәріне толық келісетінін айтып ескертеміз. Сондықтан шартқа қол қоймас бұрын ең әуелі танысып шығуын сұраймыз. Тұтынушы ретінде әрбір адам шартта құқықтар мен мүдденің қаншалықты қорғалғанын, онда қандай міндеттемелер жазылғанын, қандай тәуекелдер бар екенін өзі оқып танысып, талдау қажет. Бірақ тұтынушылар көбіне: «Иә білемін ғой, несиеңі жиі алып тұрамын, барлық шартпен келісемін, тек сұраған қаражатымды шығарып берсеңіз» деген секілді өтініштерін айтады. Алайда заң алдында бәріміз бірдей болғандықтан

МЕЗГІЛ МӘСЕЛЕСІ

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ БІЛМЕГЕНДЕР азаматтық алмайды

«АЙТА-АЙТА АЛТАЙДЫ, ЖАМАЛ АПАМ ҚАРТАЙДЫ» ДЕМЕКШІ, МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ ТУРАЛЫ ОТЫЗ ЖЫЛ ҚАҚСАП КЕЛЕМІЗ. ОДАН АНА ТІЛДІ АХУАЛЫ ОҢАЛЫП КЕТКЕН ЖОҚ. «ҚАЗАҚСТАНДА ҚАЗАҚТАРДЫҢ 70 ПАЙЫЗЫ ҚАЗАҚША СӨЙЛЕЙДІ» ДЕП БИЛІКТЕГІЛЕР БӨРКІН АСПАНҒА АТЫП ЖҮР. БІРАҚ СОЛ БИІК МІНБЕРЛЕРДЕ ОТЫРҒАНДАРДЫҢ ӨЗДЕРІ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛГЕ КЕЛГЕНДЕ ТІЛЖАҢА ШЫҚҚАН БАЛАДАЙ ШАТЫП-БҰТЫП БІРДЕҢЕ АЙТҚАН БОЛАДЫ. ТӨЛ ТІЛІНЕН ЖЕРІНІП ОТЫРҒАН ҚАЗАҚСТАН ҒАНА.

Болмаса тәуелсіздік алған Кеңес одағындағы бұрынғы он бес одақ республикалардың барлығы ана тілдерінде сөйлейді. Мемлекеттік жиындарының бәрі өз ана тілдерінде өтеді. Ал бізде мемлекеттік тіл заң аясында басты тұғырда болғанмен іс-жүзінде, қағаз жүзінде екінші сатыда тұр. Ол – ол ма, көршінің көңіліне қараймыз деп аралас мектептердің саны да қамқа тонға сіркелеген биттей қаулап тұр.

«Айтақтай, айтақтай қасқырдан да ұят болды» деген екен баяғыда біреу. Кім айтса да тауып айтыпты. Бізде отыз жыл бойы мемлекеттік тілдің жыртысын жыртып келеміз. Саясаттың қамыты мойнынан түспей қойған ана тіліміз өз елінде, өз жерінде өгейлік көріп келе жатқаны жасырын емес-ті. «Ұлардай шулап, Конституция заңындағы Мемлекеттік тіл туралы 7-баптың 5-ші тармағындағы ресми тіл – орыс тілін алып тастау керек» деп атқа қонып, тайлы-таяғымызбен шулағанымызға да отыз жылдан асты. Бірақ сен қозғалмады. Қоғам қайраткері, Еңбек ері, ақын Мұхтар Шахановта атқа қонып қарға тамырлы қазақты көтеріп көрді, қол жинады, жоғарыға жіберді. Қазіргі Мәжіліс депутаты ақын Қазбек Иса да 10000-нан астам қол жинап үкіметке де, Парламентке де жолдады. Халық үніне құлақ асқан билік көрмедік. Ол аздай Қазақстанда тұратын орыс ұлтының өкілдері еліміз туралы ауыздарына келгендерін көкіді. Артынша жаздық, жаңылдық деп кешірім сұрап құтылды. Бар кінә өзіңнен болған соң, кімге өкпелейсің. Бұрынғы Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «екі қазақ бір-бірлеріңмен қазақша сөйлесіңдер» деп мемлекеттік тілді ысырып тастады. Ресми жиындарын мемлекеттік тілде емес, ресми тілде өткізді. Тақта отырған ханның өзі қарашасының мұңын мұңдамаған соң, уәзірлері де тек ресми тілде жорғалады. Сыртқы істер министр болған Ерлан Ыдырысов мырза, ақпарат құралдары өкілдерінің «Неге қазақша сөйлемейсіз?» деген сауалына «Миымды ауыстырып жіберсеңдер де қазақша сөйлей алмаймын» деп ертоқымын бауырына алып тулады. Мемлекеттік қызметте отырып, мемлекеттік тілде сөйлеудің өзі күнә, үлкен қылмыс. Сыртқы істер министрі бола тұрып, өзге мемлекеттермен саяси қарым-қатынасты реттейтін тұлғаның өз отанының ана тілінде сөйлей алмауын қандай парасаттылыққа жатқызуға болады. «Қуырдақтың көкесін түйе сойғанда көресің» дегендей, Парламент мәжілісіне депутат болып барған халық қалаулыларының мемлекеттік

тілде ант қабылдауын көгілдір экранда көріп отырып, жылағанбыз. Мемлекеттік тілді қорлағандарды жеті атасынан тартып сыбағанбыз. Қазақтың суын ішіп, нанын жеп, отыз жыл қазақ мемлекетінде тұрып, қазақша екі ауыз сөз жаттай алмағандарына күйінгенбіз. Өзге ұлтқа өкпеміз жоқ, құдай төбеден ұрғанда өзіміздің қазақ шенеуніктері «қағынан жеріген құлан құсап, ана тілінен жерініп ресми тілде сайрап жүргендеріне ашуың келеді. Алайда олар Қазақстанның жоғары билігінде, жоғары лауазымда қызмет

қандай жазылмаса, мемлекеттік тілдің дерті жазылмайды. Мемлекеттің көсегесін көгертетін кім? Ол мемлекеттік қызметкер. Мемлекеттік тілге су төкпейтін жорғадай бүлкілдеп тұруы керек қой. Тек сайрап қана қоймай, әрі көсем, әрі шешен болуы шарт. Ал біздің шенділер ел алдында екі ауыз сөздің басын құрап сөйлемек түгілі, қағазға жазып алған антты оқи алмай, қалың бұқараға масқара болған жоқ па? Әкім-қаралар жиындарда баяндамадан бас алмайды, оның өзін ежіктеп оқыған талай әкімді көрдік.

атқарып отыр. Ондай алапестер «Жаңа Қазақстан», «Әділетті Қазақстан» құрамын деп талпынып жатқан Президент Қасым-Жомарт Кемелұлының тұсында да болып тұр. Экс-президент Нұрсұлтан Назарбаев ашқан тіл оқыту орталықтарына олар аяқтарын аттап баспайды. Мәжіліс депутаты Елнұр Бейсенбаев мемлекеттік қызметтегі қазақтардың қазақ тілінде үйренбегеніне Парламент мәжілісінде ренішін білдірген болатын. «Ауыл шаруашылығының министрлігіне, шекара қызметінің бірінші орынбасарына қазақ тіліндегі сұраққа орысша жауап беретін болсаңыз, онда жауап бермей-ақ қойсаңыз болады, өзге вице-министрден жауапты өзім алып аламын. Мемлекеттік қызметкердің, мемлекеттік тілде қойылған қазақша сұрағына, өзге тілде орысша жауап беруін нонсенс деп санаймын», – деді. Жоғары билікте мұндай айыр тілділер толып жатыр. Әсілі, Конституциялық заңға реформа жасалғанда «Мемлекеттік тілді білмеген адам мың жерден білімді, реформатор болса да, мемлекеттік қызметке алынбайды» деп тайға таңба бас-

Бірақ «аузы қисық болсада» ел басқарып жүрді. Жеті жұрттың тілін біл, бірақ мемлекеттік тілді сол жеті тілден жоғары қой. Себебі сен сол мемлекеттің саяси тұлғасысың, халықтың айнасысың. Қалың бұқара сізге қарап бойын түзейді. «Бетің қисық болса, айнаға өкпелеме» деген тәмсіл тура осы арада айтылады. Енді осы мақалды өңір айналдырып, «тілің қисық болса, туғаныңа сөзің өтпейді» десек бола ма? Болады. Әл-Фараби 70 тілде сөйлеген. Жеті-су облыстық «Тіл оқу-әдістемелік орталығы» және аудандық, қалалық филиалдарында мемлекеттік тіл курсына 2020-2022 жылдар аралығында Алматы облысы бойынша, 2020 жылы 2274 адам қабылданды, оның 596 мемлекеттік, 1801-і бюджеттік қызметкерлер. 2021 жылы 4097 адам қабылданып, оның 1193 мемлекеттік, 2383 бюджеттік қызметкер болса, 2022 жылы 3695 тіл үйренуші қабылданып, оның 1165 мемлекеттік, 2008-і бюджеттік қызметкерлер болған. Ал 2020 жылы 1422, 2021 жылы 2165, 2022 жылы 2340 қазақ мемлекеттік тілден дәріс алса, өзге этнос өкілдері 2020

жылы 1352, 2021 жылы 1932, 2022 жылы 1355-і мемлекеттік тіл-ді үйренуге талпынған. Алайда бұлар мемлекеттік тіл сындыру курсынан өткенмен бәрі бірдей мемлекеттік тілде жатық сөйлеп кетпеген шығар. Ынта-жігері артқандар ары қарай қызығушылық танытып мемлекеттік тілді жетік меңгергендері болса құба-құп. Алайда іс құжаттарының бәрі ресми тілде толтырылатын болғандықтан, үйренген тілдерін жылы жауып қойып, ресми тілге көшіп кеткендері де бар шығар. Осы тіл үйренушілердің арасында қазақтардың сан көрсеткіші ортадан ойып тұрып орын алады. Ал жоғарыда айтылғандай, биік дәрежеде қызметте отырған өзіміздің қаракөз қазақтарымызды тіл оқыту орталығына барып жүр деген ақпаратты оқыған да, естіген де жоқпыз. Керісінше «Миымды ауыстырып жіберсеңдер де қазақша сөйлей алмаймын» деген жазушының баласы Ерлан Ыдырысовтың мемлекеттік тілге деген көзқарасын көргенбіз.

Жыл өткен жаңалық естісек, халыққа қайыры бар ма екен деп алаңдайтын болдық. Бар үміт Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевқа ауып тұр.

Үкімет басшысының жауабында. Премьер-Министрдің айтуынша, аталған заңнамалық түзетулер Парламент депутаттары бастама жасаған «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне халықтың көші-қоны саласындағы заңнаманы жетілдіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы бойынша Парламент депутаттарының түзетулеріне, Үкімет қорытындысының жобасына енгізілді. Бір ғажабы бұл жаңа заңнамаға қарсылығын білдіріп жатқандар да бар болып шықты.

Белгілі тіл жанашыры, Астана қаласының тұрғыны, мектеп директоры Аятжан Ахметжанұлының бұл өзгерістерге қарсылығын Stan.kz ақпарат агенттігі таратты.

Тіл жанашыры әлеуметтік желіде бұл жаңалыққа риза жұртшылықтың бар екенін, алайда, мұндай шешімге өзінің қарсы екенін алға тартты.

«Мына ақпаратқа ел қуанып, шулап жатыр екен. Шыны керек, жүрегім ауырып кетті. Егер ұлтты қазақ болса да, бұл талап енетін болса, онда 100% қарсымын. Себебі бүгінгі Қытай, Моңғолия, Өзбекстан, Ресей, Түркияда жүрген, Еуропа, Америкада жүрген қазақтардың 90%-ның баласы қазақ тілін білмейді. Қазақша дәл осы жазуда біреуі төте, біреуі латын қарпінде жаза алмайды. Сонда ол балалардың атажұртының азаматтығы ала алмауында кінәсі неде? Олар туған жерде қазақ мектебі жоқ, қазақ тілдік орта жоқ. Сол себепті үйрене алмады», – деді А. Ахметжанұлы.

Қоғам белсендісі кириллица жазуды өзінің де елге келіп үйренгенін жеткізді. Қандастарымызға бұндай талап қойсақ оларға азаматтық деген арман болатынын тілге тиек етті. «Қазақ тілін білсе де өзге ұлтқа азаматтық берілмеуі керек. Ал ұлтты қазақтарға шектеу салмай, елге келіп, қазақ тілін үйренуіне мүмкіндік берілсін. Шетелдегі қазақтардың балалары үшін жүрегім ауырады. Тіл жанашыры болсам да, дәл осы шешімге қарсымын», – деп жазды Аятжан Ахметжанұлы.

«Таяқтың екі ұшы бар» демекші тіл жанашыры Аятжан Ахметжанұлының да пікірі ескерілуі керек. Расында, шет мемлекеттен келетін қандастарымыз қазақша сөйлегенмен кириллица жазуын меңгерудегі қиындығы көп уақытты ала қоймас, жалпы сырттан келетін қандастарға азаматтық берудегі рәсімдер жеңілдетілетін шығар. Заң Парламент қарауына берілгенде олқы тұстары Мәжіліс депутаттарының назарына ілігеді ғой. Жалпы мемлекеттік тілді білмейтін шенді-шекпенділерге қойылатын талап тек қана азаматтыққа қатысты болмауы шарт. Бұл бөлек еңгіме. Бар гәп, мемлекеттік тілдің аясын кеңейтетін де, тарылтатын да жоғары билік. Сол билікте отырған мемлекеттік қызметкерлер бар жиынды, іс-құжаттарын тек мемлекеттік тіл-де ғана өткізуі тиіс, бұл қалың бұқараның сұранысы. Бұл талапты Мемлекет басшысы да біліп отыр.

Айтақын МҰХАМАДИ

Дүйсенбі - Понедельник, 21 қараша

ҚАЗАҚСТАН

21.00 Вечерние новости
21.40 X/ф «Цвет страсти»
00.00X/ф«Пулт»
01.40 «Под прицелом»
03.20 «Тоғжан»

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Апта (қаз)
10.00 Апта (рус)
11.00 «Олжа»
11.30 «Эко-рейд»
12.00 Д/ф «Әйгілі режиссер»
12.30 «Әсем әуен»
13.00 Д/ф «Мәдени байлықтар»
13.15 «Спорт-тайм»
13.30 «Жаңа Қазақстан»
14.00 Д/ф «Голливуд жұлдыздары»
14.30 «Әсем әуен»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир

15.20 «Спорт-тайм»
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.20 «Әсем әуен»
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
17.00 «Шашу»/тікелей эфир/
18.00 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
18.30 Д/ф «Әйгілі режиссер»
19.00 Д/ф «Әйгілі режиссер»
19.30 «Жанашыр»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетісу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

ХАБАР

05.00«Қызық таймс»
06.00 «Бегом за деньгами»
07.00 «Оян!»
10.00 «Бақыттың кілті»
10.30 «Бір кітап»
10.35 М/с «Мишки-братишки. Снова вместе»
11.00 Тұрсынбек Қабатов
12.00, 21.00 Т/х «Мелек»
14.00 «АйнаLine»
15.00 Мегахит «Поранойя»
17.00 «Бегом за деньгами»
18.00 Новости
19.00 Қорытынды жаңалықтар
22.00 «Гүлдер жыламайды»
23.00Сериал«Кто ты?»

АСТАНА

06.00Т/х «Фазилет ханым»
07.00 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.00 Т/х «Дастан»
10.25 Т/х «Жетім жүрек-2»
11.30, 23.50 «Шырмалған шындық»
13.30 «Уақыт келді» ток шоу
14.40 «Радной ребенок»
17.40 «Кішкентай келін»
18.55 «Любимая учительница»
20.00 «Astana Times»
02.15 «Окно жизни»
03.15 «Мариям»

ЕВРАЗИЯ

06.00«Той базар»
07.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00«Нарушение правил»
14.10, 02.45 Новости
14.20, 02.55 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 03.55 Басты жаңалықтар
19.00, 03.05 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Улицы разбитых фанарей-14»
01.00 «Предел желаний»
05.05 «Той заказ»

КТК

07.05 «Озат отбасы»
07.30 «Жат туыстар»
08.40 «Люблю своего мужа»
12.30 «Артистка»
16.30, 02.30 «Зэкира»
17.30 Т/х «Жүрегімің иесі»
19.30, 04.10-04.40 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.15 Астарлы ақиқат

Считать недействительными утерянные карточки допуска (международные перевозки грузов) за № 039843, 17502, 0010962 ИП «Маметов К.К.».

Сейсенбі - Вторник, 22 қараша

ҚАЗАҚСТАН

06.05«Жәдігер»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 03.00 AQPAPAT
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Жүректегі күз»
12.00, 02.25 «Өмір көркем»
13.10, 21.30 Т/х «Жүрегімің жауһары»
14.10, 17.15 «Қызық екен»
15.25 Футбол
15.50 Футбол
20.30 «Берекет кілті-бейнет»
20.35 «Ашық алаң»
22.30 Т/х «Бауырлар»
23.20 «1001 түн»
00.50 Футбол
03.35 «Тіпшілік»

ХАБАР

05.00 «Қызық таймс»
06.00, 17.00 «Бегом за деньгами»
07.00 «Оян!»
10.00 «Уәде»
10.30 «Одна книга»
10.35 Мультсериал
11.00, 22.00 Т/х «Гүлдер жыламайды»
12.00, 21.00Т/х «Мелек»
14.00 «АйнаLine»
15.00Сериал «С меня хватит»
18.00 Новости
19.00Қорытынды жаңалықтар
22.00 «Ақ пен қара»
23.00 «Человек без сердца»

АСТАНА

06.00Т/х «Фазилет ханым»
07.00 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.00 Т/х «Дастан»
10.20 Т/х «Жетім жүрек-2»
12.00, 23.50 «Шырмалған шындық»
13.30«Айтарым бар»
14.40, 01.40 «Окно жизни»
17.00 «Бақыт құшағында»
17.40 «Кішкентай келін»
18.55 «Любимая учительница»
20.00 «Astana Times»
21.55 Т/х «Жетім жүрек 2»
03.20 «Мариям»

ЕВРАЗИЯ

06.00«Той базар»
07.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово»
10.55 «На самом деле»
12.00 «Участок»
13.05 «Старшая дочь»
14.10, 02.25 Новости
14.20, 03.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 04.10 Басты жаңалықтар
19.00, 03.25 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Улицы разбитых фанарей-14»
01.00 «Предел желаний»
05.00 «Той заказ»

КТК

07.05 «КТК қоржынынан»
07.30 «Озат отбасы»
08.20, 03.20 «Тоғжан»
09.10 Вечерние новости
09.50 «Пулт»
12.00, 21.40 «Цвет страсти»
14.00, 01.40 «Верни мою любовь»
16.30, 02.30 «Зэкира»
17.30 Т/х «Жүрегімің иесі»

19.30, 04.00-04.30Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.15 Астарлы ақиқат
21.00 Вечерние новости
00.00 X/ф«Пулт»

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Қазақ үні»
11.30 «Дәрігер кеңесі»
12.00 Д/ф «Әйгілі режиссер»
12.30 «Әсем әуен»
13.00 Д/ф «Мәдени байлықтар»
13.15 «Спорт-тайм»
13.30 «Талқы» /тікелей эфир/
14.20 «Спорт-тайм»
14.30 «Жанашыр»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.20 «Әсем әуен»
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
17.00 «Шашу»/тікелей эфир/
18.00 «Сегодня»
18.40 «Әсем әуен»
19.00 Д/ф «Бүгінгі дін»
19.30 Д/ф «Әйгілі режиссер»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетісу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

31 КАНАЛ

06.00, 03.10 Әзіл студио
07.00 Информбюро
08.00, 05.00 Ризамын
09.00, 01.40 Сериал «31 әзіл»
10.00, 10.30 Мультсериал
11.40 Сериал «Невиновный»
13.20 Кино «TOMB RAIDER: Лара Крофт»
16.00 Кино «Такси»
18.00 «Такси-2»
20.00 «Информбюро»
21.00 X/ф «Новая полицейская история»
00.00 Т/х «Зейнеп»
01.00 «Анупама»
02.00, 04.30 What s upp
02.30 «Паутина»
03.40 «1001 әзіл»
04.00 Balla Battle

7 КАНАЛ

06.00, 04.40 «Қуырдақ»
06.10,12.30 Т/х «Тақиясыз періште»
07.10, 01.30 Т/х «Арам ақша. Адал махаббат»
09.00, 17.20 Т/с «Женский доктор»
10.10 Сериал «Триггер»
12.30 «Келесі кім?»
14.00, 23.00 «Жалдамалы әйелдер»
14.50, 22.20 «Өсекшілер-2»
15.35 Т/х «Q-елі»
16.00, 00.00 «Фемида видет»
18.30 «Айбат»
19.00 «Студия 7»
22.00 Шымкент шоу 10 жыл
03.00 «Жайдарман»
04.00 Т/х «Япырай»

Сәрсенбі - Среда, 23 қараша

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.30«Жәдігер»
06.25, 10.00, 13.00,15.00, 17.00, 20.00, 01.35 Ақпарат
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Жүректегі күз»
12.00,01.45 «Өмір көркем»
13.10, 21.30 Т/х «Жүрегінің жауһары»
14.10«Қызық екен...»
15.15 «Тұлға»
15.45 Т/х «Бақытсыздар бағы»
17.15, 03.15 «Ауылдастар»
18.50, 21.30, 21.50 Футбол
00.40 «Сана»

ХАБАР

05.00 «Қызық таймс»
06.00, 17.00 «Бегом за деньгами»
07.00 «Оян!»
10.00«В фокусе»
10.30 «Бір кітап»
10.35 Мультсериал
11.00, 22.00 Т/х «Ақ пен қара»
12.00, 21.00 Т/х «Мелек»
14.00 «АйнаLine»
15.00, 23.00 Сериал «Человек без сердца»
18.00 Новости
19.00Қорытынды жаңалықтар

АСТАНА

06.00Т/х «Фазилет ханым»
07.00 М/с «Маша и медведь»
09.20, 21.00 Т/х «Дастан»
10.25 Т/х «Жетім жүрек-2»
11.30, 23.50 «Шырмалған шындық»
13.30 «Айтарым бар»
14.40, 01.40 «Окно жизни»
17.00 «Бақыт құшағында»
17.40 «Кішкентай келін»
18.55 «Любимая учительница»
20.00 «Astana Times»
21.55 Т/х «Жетім жүрек 2»
02.20 «Мариям»

ЕВРАЗИЯ

06.00«Той базар»
07.00 «Паутина»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан!»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
10.00 «Жить здорово»
10.55 «На самом деле»
12.00 «Участок»
13.05 «Старшая дочь»
14.10, 02.25 Новости
14.20, 03.15 Жаңалықтар
14.30 QOSLIKE
18.30, 04.10 Басты жаңалықтар
19.00, 03.25 «KOREMIZ»
20.00 Главные новости
20.35 Сериал «Улицы разбитых фанарей-14»
01.00 «Предел желаний»
05.00 «Той заказ»

КТК

07.05 «КТК қоржынынан»
07.30 «Озат отбасы»
08.20, 03.20 «Тоғжан»
09.10 Вечерние новости
09.50 «Пулт»
12.00, 21.40 «Цвет страсти»
14.00, 01.40 «Верни мою любовь»
16.30, 02.30 «Зэкира»
17.30 Т/х «Жүрегімің иесі»
19.30, 04.00-04.30Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.15 Астарлы ақиқат
21.00 Вечерние новости
00.00 X/ф«Пулт»

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
8.50 «Спорт-тайм»
09.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
09.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)
10.00 Новости (Алматы облысы)
10.30 Новости (Жетісу облысы)
11.00 «Әсем әуен»
11.30 «Бүгінгі дін»
12.00 Д/ф «Әйгілі режиссер»
12.30 «Әсем әуен»
13.00 Д/ф «Мәдени байлықтар»
13.15 «Спорт-тайм»
13.30 «Сегодня»
14.00 «Әсем әуен»
14.30 «Елге қызмет»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.20 «Спорт-тайм»
15.30 Жаңалықтар
15.45 «Әсем әуен»
16.00 Новости
16.20 «Әсем әуен»
16.30 Новости
16.45 «Спорт-тайм»
17.00 «Шашу»/тікелей эфир/
18.00 «Бүгін» /тікелей эфир/
18.40 «Әсем әуен»
19.00 «Мамандық маңызы»
19.30 «Жаңа Қазақстан»
20.00 Қорытынды жаңалықтар (Алматы облысы)
20.30 Қорытынды жаңалықтар (Жетісу облысы)
21.00 Итоговые новости (Алматинская область)
21.30 Итоговые новости (Область Жетісу)
22.00 «Әсем әуен»
23.00 Жаңалықтар (Алматы облысы)
23.30 Жаңалықтар (Жетісу облысы)

31 КАНАЛ

06.00, 03.10 Әзіл студио
07.00 Информбюро
08.00, 05.00 Ризамын
09.00, 01.40 Сериал «31 әзіл»
10.00, 10.30 Мультсериал
11.40 Сериал «Невиновный»
13.20 Кино «TOMB RAIDER: Лара Крофт»
16.00 Кино «Такси»
18.00 «Такси-2»
20.00 «Информбюро»
21.00 X/ф «Новая полицейская история»
00.00 Т/х «Зейнеп»
01.00 «Анупама»
02.00, 04.30 What s upp
02.30 «Паутина»
03.40 «1001 әзіл»
04.00 Balla Battle

7 КАНАЛ

06.00, 04.40 «Қуырдақ»
06.10,12.30 Т/х «Тақиясыз періште»
07.10, 01.30 Т/х «Арам ақша. Адал махаббат»
09.00, 17.20 Т/с «Женский доктор»
10.10 Сериал «Триггер»
12.30 «Келесі кім?»
14.00, 23.00 «Жалдамалы әйелдер»
14.50, 22.20 «Өсекшілер-2»
15.35 Т/х «Q-елі»
16.00, 00.00 «Фемида видет»
18.30 «Айбат»
19.00 «Студия 7»
22.00 Шымкент шоу 10 жыл
03.00 «Жайдарман»
04.00 Т/х «Япырай»

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

ПАРА – ҚОРЛЫҚ

ШЫНЫ СОЛ ЕЛІМІЗДЕ ПАРАҚОРЛЫҚТЫҢ АРАЛАСПАҒАН САЛАСЫ ЖОҚ ШЫҒАР-АУ СІРӘ. ӨЗГЕЛЕРІН ТІЛГЕ ТИЕК ЕТПЕГЕННІҢ ӨЗІНДЕ ЕЛ ІНДЕТТЕН ҚЫРЫЛЫП ЖАТҚАНДА, АУРУДАН АҚША ТАУЫП ҚАЛАЙЫҚ ДЕГЕН МЫСЫҚТІЛЕУЛЕРДІ ҚАЛАЙ АҚТАУҒА БОЛАДЫ ДЕРСІҢ...

Сол бір коронавирус асқынып тұрғанында бір азамат стационарда жатып қайтыс болады. Туысқандарына заттарын қайтарған кезде, жақындары марқұмның телефонындағы кәрі-дің қолданбаларының өшіп қалғанын байқаған. Бұған қатысты іс қозғалғаны айтылды. Осы тұста санада «өлген адамның ақшасына қол салғаннан кейін, тірі адамдарға не істемейді» деген ой қылаң береді.

Еліміз тәуелсіздік алғалы жемқорлықпен күресуде десек те, жемқорлық жайлаған 180 елдің ішінде Қазақстан 113-орында келеді. Сол бір карантин тұсында да жемқорлықпен байланысты қаншама заңбұзушылық тіркелді. Тіпті бір күнде 3 адамның парамен ұсталып отырғаны жайында ақпарат та таралды. Бірақ? Ежелгі грек ойшылы Местрий Плутарх айтқанындай: «Қоғам игілігіне арналған істен өз пайдасын көздеген жан, қабірді де тонауға қабілетті». Расымен де жемқорлар үшін елді де, жерді де сату түкке тұрмайды.

Елімізде 1998 жылы «Сыбайлас жемқорлықпен күрес туралы» заң қабылданып, кейін оған талай мәрте өзгерістер мен толықтырулар енгізілді. 2015 жылы бұл заңның орнын «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» заң басты. Бұдан өзге мемлекет «коррупцияның тамырына балта шабамыз» деген ұранмен түрлі шаралар да ұйымдастырып

келеді-ақ. Алайда билік басында жүріп, білгенін істегендердің қарасы азайған жоқ. Күрес қанша күшейсе де, жемқорлар қатары сейілмей тұр.

Қазақстанды бұл дерт неге жайлап кетті? Пара беру мен алу нәліктен тыйылмай тұр? Елімізге танымал заңгер Айман Омарова мұның себебін парақорлықтың әбден қанымызға сіңіп кетуімен байланыстырады. Бұл туралы «Неге» ток-шоуында айтқан пікірінде ол былай депті.

Осы мәселе бойынша елшіліктің бір өкілімен сөйлескенде ол маған: «Біздің Еуропада үйленген жігіттің бар міндеті – өзі мен отбасын асырау саналады. Ал сіздерде жігіт үйленсе, оған бұдан әлдеқайда көп міндет жүктеледі». Расымен, бізде тізім әлдеқайда үлкен: өзі, отбасы, қайын жұрты, туған-туыс, құда-жекжаты... Егер қызметі көтерілсе, тізім одан сайын көбейеді. Содан ана туысқа көмектесіп, мына туыстың жағдайын жасау қажет

«Парақорлықтың қанымызға сіңгені соншалық біреу көмек берсе, оған міндетті түрде рақмет айтуды ойлап тұрамыз.

деген тұста жемқорлыққа жол ашылады. «Бір азамат таққа отырса, қалғаны атқа отырады» деген осы».

Сонымен қатар Айман ханым жемқорлықтың жолын кесу үшін жазаны қатаңдату шешім емес екенін де айтады. Оның сөзіне коррупцияның салдары қандай боларын балаға мектеп қабырғасынан бастап мықтап түсіндіруге тиіспіз. – Мектепте жемқорлыққа қарсы арнайы сабақ болу қажет. Жақсы баға алу үшін көмпит беру дұрыс еместігін бала түсінуі керек. Оқушыға Қылмыстық кодексті көрсетіп, мына қылмыс үшін келесідей жаза бар деп үйреткен жөн. Азаматтардың құқықтық сауаттылығын арттыру керек.

Жетпісінші жылдары Швецияда мемлекеттік қызметте парақорлықты жою үшін мемлекеттік қызметкердің жалақысын мемлекет бойынша орта жалақыдан 12-15 пайызға көтерген екен. Сонымен қатар мемлекеттік қызметкердің қолына мемлекеттің атынан үлкен мүмкіндіктер берген.

Қоғам белсенділері заңды негіздерге сүйеніп, сыбайлас жемқорлықты жою мүмкін емесін, алдымен «Мемлекеттік қызметкер неге пара алады? Ол бұған неге мүдделі?» деген сынды мәселелерді алға қою қажеттігін айтады. Белсенділер шенеуніктер тек ашкөздіктен емес, мұқтаждықтан да пара алады деген пайымда. Сондықтан жемқорлықты азайтудың тағы бір жолы – мемлекеттік қызметкерлердің жалақысын арттыру болып табылады.

Айта кетейік, Президент Қасым-Жомарт Тоқаев 2021 жылы мемлекеттік қызметкерлердің саны 25 пайызға қысқартатынын және сол арқылы қалғандарының

жалақысы көтерілетінін хабарлаған еді. Бірақ қоғам белсендісі Гүлбану Әбенова төмен жалақы жемқорлықтың басты себебі емес екенін, мемлекеттік қызметкерлердің жағдайын қанша жерден жақсартқанмен, ашкөздері бәрібір тоймайды деді. Ал, «Еліміз неге парақор мемлекетке айналды», «Жемқорлықты қалай жеңеміз?» сынды сауалдарға сарапшылар бірауыздан «қай салада болмасын, ашықтық және цифрландыру қажет» дегенді алға тартты. Мамандар мемлекеттік қызметтегі қарапайым маманнан бастап, басшылыққа дейін жалақысы ашықтатылуы тиіс екенін алға тартады. Яғни, сонда тапқан табысы мен жалақысы сай келмейтін тұлғалар бірден анықталады деген пікірде.

Отыз бір жыл бойы премьер-министрлік қызметін атқарған сингапурлық Ли Куан Ю бір сөзінде: «Егер билік басындағы жемқорлықты құртпаса, онымен күресу еш нәтиже бермейді» депті.

Осы мәселені сараптап жүргендердің пікірінше Қазақстанда сыбайлас жемқорлықты бір күн ішінде жою мүмкін емес. Ол терінің бетіне біткен жай ғана жара емес, тамырын тереңге жайған қоғамдық дерт. Сондықтан онымен мемлекет болып, ұлт болып бірігіп күресу керек.

...XX ғасырда өте тез дамыған елдердің көбінде парақорлықпен күрес – күрестердің ұлысы деп аталыпты. Неге десеніз, халықтың әлауқатын арттыратын, мемлекеттің экономикалық әлеуетін көтеретін фактор – парасыз қоғам, парасыз жүйе. Сондықтан Қазақстан үшін парасыз мемлекет құру басты мұрат болып табылады. Ал, Жаңа Қазақстанды құруда пара – қорлық екенін түсінетін кез жеткендей. Бұл туралы сіз не дейсіз, көзі қарақты оқырман?

Сарби ӘЙТЕНОВА

ӘЛЕУМЕТ

КИІМ ТІГЕТІН ЦЕХ АШЫЛДЫ

Сарыөзек ауылында «Айсұлу» Жетісу тігін фабрикасының алғашқы филиалы ашылып, жиырма тұрғынды жұмысқа қабылдады.

Алматы облысы кәсіпкерлер палатасының директоры Дәурен Оңалбаевтың айтуынша шағын және орта бизнесті дамыту және қолдау – аймақ қызметінің негізгі бағыттарының бірі болып табылады.

«Жетісу тігін фабрикасы филиалының ашылуы бизнес пен мемлекеттің бірлескен жұмысының нәтижесі. Біз жаңа жұмыс орындарының ашылуын әрдайым қолдаймыз», – деді Дәурен Оңалбаев.

Кәсіпорын медициналық мақсаттағы бір реттік бұйымдарды, сондай-ақ, сапалы материалдан жасалған арнайы киімдерді шығаратын заманауи тігін жабдықтарымен қамтамасыз етілген.

«Бұл – біздің Кербұлақ ауданындағы алғашқы филиалымыз. Қазір Ресейге экспортқа көптеген тапсырыс бар. Талдықорған тігін фабрикасының қуатын арттыру керек. Сондықтан облыстың әр ауданында бір филиал ашып, бірінші кезекте халықтың әлеуметтік осал топтарынан шыққан адамдарды жұмысқа орналастыруды жоспарлап отырымыз», – деді «Айсұлу» Жетісу тігін фабрикасының директоры Жарылқасын Болатұлы.

Айта кетейік, Талдықорған қаласындағы «Айсұлу» тігін фабрикасы осы жылдың жазында ашылған болатын. Енді міне, Кербұлақ ауданындағы филиал жергілікті басшылықтың қолдауымен кәсіпкер Жарылқасын Болатұлының қаражатымен ашылды. Қазіргі таңда басқа өндірістерді ашу үшін ауданға инвесторларды тарту жоспарлануда.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

• МАМАН МІНБЕРІ

ЗИЯТКЕРЛІК МЕНШІК САЛАСЫНДАҒЫ БАСТЫ МІНДЕТТЕР

ҚАЗІРГІ ТАҢДА ЕЛІМІЗДЕ ЗИЯТКЕРЛІК МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ, ОСЫ ОРАЙДА ТАУАР ТАҢБАСЫН ИЕЛЕНУШІЛЕРДІҢ МҮДДЕСІ МЕН ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУ ҚАЖЕТТІЛІГІ ТУЫНДАП ОТЫР.

Бүгінде авторлық және сабақтас құқық нысандарын, тауарлық белгі мен қызмет көрсету белгілерінің қолданылу аясы кеңейіп түсуімен қатар оны заңсыз пайдалану фактілері көбеюде.

Әр күн сайын сатылымдағы өнімдер арасынан кез келген тұтынушы контрафактілік өнімді кездестіруі әбден мүмкін. Әсіресе, дәріханаларда еркін айналымда жүрген жалған дәрі-дәрмектерден, базарлардағы тауарлар мен азық-түліктерден және жалған тағам өнімдерінен улану фактілері күн өткен сайын жиілеп келеді.

Аталған оқыс жағдайларды болдырмау мақсатында облысымызда зияткерлік меншік құқығын қорғауға бағытталған үгіт-насихат шаралары кең көлемде жүзеге асырылуда. Зияткерлік меншік құқығын бұзу мен тауар белгілерін заңсыз пайдаланушыларды әкімшілік жауапкершілікке тарту туралы заң талаптарын түсіндіруде облыс тұрғындарына және кәсіпкерлерге насихат жұмыстары жүргізілуде.

Осы орайда аталмыш саладағы заң бұзушылықтарға жол бермеуде Әділет департаментінің алдында атқарылуға тиісті келелі міндеттер өте көп.

Жалпы облыс аймағында зияткерлік меншік құқығы саласындағы заңнама талаптарын түсіндіруде ағымдағы жылдың 10 айында 300 ден аса іс-шаралар өткізілген. Оның ішінде жеке кәсіпкерлер мен құқық қорғау органдарының өкілдерінің қатысуымен 30 семинар, 34 дөңгелек үстел, 92-ден астам дәрістер оқылып, бұқаралық ақпарат құралдарында 17 мақала, сонымен қатар, интернет ресурстарында 132-ге жуық ақпарат жарияланды.

Сөз соңында айтарымыз, зияткерлік меншік мәселелері еліміздің экономикалық әлеуетінің деңгейін анықтайтын ресурс. Сондықтан зияткерлік меншік құқығын қорғаудағы заң талаптарын облыс аймағында кеңінен насихаттау тек қана облыс экономикасын жақсартып қана қоймай, ел дамуына, алдыңғы қатарлы мемлекет болудың даңғыл жолына түсуге зор септігін тигізетіні даусыз.

Арман МҰХАМАДИЕВ,
Алматы облысы әділет департаменті
Зияткерлік меншік құқықтары бөлімінің басшысы.

ТАНЫМ

САНДАР СЫРЫНА ҮНІЛГЕН

нумеролог Ди ханым туралы бір үзек сыр

ОЛ – БАЛА БОЛЫП ОЙНАМАДЫ. ҚАТАРЛАСТАРЫ ОЙЫНШЫҚҚА ҚЫЗЫҚСА ОНЫҢ ЖАН ӘЛЕМІ БАСҚА ДҮНИЕНІ ҚҰМАРТТЫ. АБАЙ ХАКІМНІҢ СӨЗІМЕН АЙТҚАНДА, ІШСЕМ, ЖЕСЕМ ДЕГЕНДЕРДІҢ ЕМЕС, БІЛСЕМ, КӨРСЕМ ДЕП ДҮНИЕГЕ КЕЛГЕНДЕРДІҢ САНАТЫНАН БОЛДЫ. ЕС БІЛГЕЛІ ОЛ «НЕГЕ ОЛАЙ, НЕГЕ БҰЛАЙ» ДЕГЕН САУАЛДАРҒА ҮНЕМІ ЖАУАП ІЗДЕУМЕН ЖҮРДІ.

«Күн қалай шығады? Ай неге құлап кетпейді?...» деген сынды түрлі сұрақтар да оның ми қатпарында тұрды. Осы әрекетінен болар ауыл балалары оны «біртүрлі қыз» деп атады. Біртүрлі қыздың өмір жолы өзі айтқандай біртүрлі болып өрілді. Өмірдің сан бұралаң жолы «біртүрлі қызды» Гете ақын айтқан сандар әлеміне алып келді.

Жылдар өтіп, сол бір біртүрлі қыздың есімі ойшылдың ойын жүзеге асырған жандардың, яғни, белгілі нумерологтардың қатарына кірікті. 2020 жылы және биылғы жылы ол Қазақстанның үздік нумерологы атанды. Бұл кім десеңіз, инстақырманға Ди ханым деген атпен танылған нумеролог – Дина РИЗАБЕКҚЫЗЫ.

САНДАР сиқыры көне антикалық дәуірден бері адам өмірінде маңызға ие болып келетінін, тіпті ежелгі ғалымдар сандардың ерекше әрі таңғажайып қасиетке ие екенін зерттеп шыққандығын да жақсы білетін боларсыздар. Жиырма жылдан астам уақыт нумерология саласына дендеп енген Ди ханыммен тілдесудің алдында сандардың сырына үңілгендер туралы біраз мәліметке көз жүгіртіп үлгердік. Сол деректердің бірінде нумерологияны ғылыми сала деседі. Яғни, көпшілік мұны бал ашумен шатастырғанымен, олай емес екен. Яғни, балгерлер болашақты болжаса, ал нумерология ғылым болғандықтан, әр санның сипаттамасы, тарихы ғылыми түрде зерттеліпті. Мысал үшін бұл салада сен нақты осы жаста тұрмысқа шығасың демейді, керісінше саған осы жаста тұрмысқа шыққан ыңғайлы болады деп айтуы мүмкін.

«Я живу цифрами» деген хабардағы танымал нумеролог Клара Күзденбаеваның сөзіне құлақ түре отырып топшылағанда әр жылдың өзінің тобы болады. Сол топтың бастапқы, орта және соңғы кезеңі бар. Жылдың кезеңіне қарай отырып, осы кезде іс бастасаң болады деп ақыл-кеңес береді. Мысалы, жылдың бір кезеңі аяқталғанда бастаған іс нәтижелі болады деп айту қиын. Тіпті, құрған жоспарыңыз нәтижесіз болып, құр шығындалып қалу мүмкіндігі басым. Сондықтан нумерология кәдімгі психология, биология, физика, химия сияқты өзінің сандары мен ережесі бар ғылым саласы. Нумерология саласын игеру үшін ерекше қабілет қажет. Яғни, көрінген адам сізді сипаттай алмайды. Оған арнайы білім алу керек.

Ди ханыммен дидактасуда нумерология мыңдаған жыл бұрын Пифагордың кезінде пайда болғанын, өмірімізде бүкіл жер саннан құралғандығын тілге тиек етті. – Қазіргі программа, бүкіл формула, тіпті үйдің салынуына дейін сан. Ғылымның дамуы да санға байланысты ғой. Бүгінгі таңда нумерология ғылымының берер пайдасы өте көп. Өйткені жан-жағындағы адамның туған күніне қарап мінезін біле аласың. Мысалы, бизнес саласында

жүрген адамдарға бұл өте ыңғайлы. Кәсіпте қандай да бір шарт жасау үшін осы жылдың қолайлы не қолайсыз екенін білуге болады. Сол жылмен адамның туған жылының сәйкестігін есептейді. Егер сәйкес кодтар шығатын болса, онда белгілі бір іс бастауға немесе келіссөзге отыру нәтижелі болмақ, – екенін айтқан Дина Ризабекқызынан сандар адамның өмірінде қаншалықты маңызды рөл ойнайтынын, адамның болмысынан, болашағынан дәл хабар беретін тағы қандай материалдық құбылыстарды айтуға болатынын сұрадық.

Айтуынша санның адам өміріндегі маңызын ешкім жоққа шығара алмайды. Себебі біз қоршаған сандардың өмірімізге қаншалықты ықпал ететіндігіне мән бере бермейміз. Әр санның өзіндік қасиеті бар дейді ол. Расында да ата-бабаларымыздың өзі әрбір санның қадірі мен қасиетін саралай білді ғой. Мақал-мәтел, нақыл сөздерімізден, ұлттық сенімдерімізден де сандардың маңыздылығын байқауға болады. Сандар тек математикада емес, басқа ғылымдарда да белгілі күшке ие. Соның бірі – нумерология екенін де арнайы маман сөзімен тәпшітеп түсіндіріп берді.

ЖАЛПЫ адамның көңіл-күйі, жолы болмай жүрген уақыттарда өзге бір тылсым күштен көмек іздейтіні рас. Ди ханымның нумерологияға дендеп енуінің бір сыры осында екенін әңгіме желісінде тарқатып айтты.

– Сөз басында айтқандай, бала кезден біртүрлілеу болдым. Дей тұрғанмен мектепті жақсы оқыдым. Негізі өзім педагогтар отбасынан шыққанмын. Әкем қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің, анам бастауыштың мұғалімі болды. Біздің үйде кітап пен газет-журнал көп болатын. Күнделікті ермегіміз де осыларды оқу еді. Мен оқыған шығармадан аспан әлемімен байланыстыратын сөздерді тауып алып, түрлі сұрақ қоятынмын. Осы сұрақтарымымен кейде үйдегілерді мезі қылып жіберетін едім.

...Тұрмысқа ерте шықсам да көптің біріндегі ана бақытына ие бола алмадым. Сәби сүйсем деген ниетпен бармаған жерім қалмады. Ең ақырында дәрігерлер бедеулік диагнозын қойып, бала асырап алыңыз дегенді айтты. Өйел үшін бұдан асқан қасірет бар ма? Дей тұрғанмен, күдерімді үзбедім. Іштей мұның мәнісін түсінгім келіп мешітке барып, имамдармен тілдестім, шіркеуге де бардым, әулие-әмбиелердің басына барып, тәу еткен сәттерім аз емес. Бірде ауруханада жатқанымда нумерологқа жолықтым. Іздеп жүргенімді осы бір ілімнен таба алатындай көрінді. Көкейдегі сауалыма жауап тапқандай болдым. Осылай нумерологияға дендеп енуге тырыстым. Бұған жұмсаған қаражат та қомақты болды. Жалпы, нумерологияның ішінде кармологияны зерттеп жүргеніме 20 жылдай болыпты. Осыны терең

зерделей отырып өзімнің неге бала көтере алмай жүргенімнің себебін түсіндім. Мәселен, менің туған күнім 22 қаңтар. Бұл сан карма бойынша «дурак» дегенді меңзейді. Яғни, осы санмен туылғандарды есеймей қалған бала деп санайды. Бұл дегеніңіз балаға – бала бермейтінді ұқтырғандай. Осыны іштей ұғынғанымда «не істеуім керек?» деген ойға келдім. Түсінгенім – өзіңнің тәуелсіз адам болғаныңды білу керексің. Өз қолың өзіңнің аузыңа жеткенде ғана Алла тағала бала береді екен. Бұған дейін әке-шешем неге маған былай жасамайды, күйеуім

маған неге бұлай істемейді деумен келіппін. Сөйтсем, мұным қате екен. «Дурактарды» өмірдің өзі арлы-берлі лақтыратынын да түсіндім. Өмірдің біраз қиындығын көрдім. Ақыр соңында бәріне нүкте қойып, он жыл бас қосқан күйеуіммен ажырастым. Ендігіде есейіп, жұмыс істеу керектігін ұғындым. Сөйтіп жүргенімде тағдыр жолы мені қазіргі жолдасыммен жолықтырды. Осылайша төрт жылдан соң Алла тағала екі бірдей ұлды сыйлап, мені ана бақытына бөледі», – деген Ди ханым өмірінде аз қателік жасамағанын, өзіне қойылған бедеулік диагнозын жеңіп, өз кармасын жеңілдеткендігін, бүгінгі таңда екі ұлдың анасы атанғанын жасырмады. Сонымен қатар осындай диагнозбен келген 62 келіншектің Ана бақытына ие болуына себепкер болғанын айтты.

– Мені нумерологияға алып келген – Аңсар ұлым болса, мұнымен түбегейлі

айналысып, мықты маман атануға, осы ілімге тереңдей түсуіме түрткі болған екінші балам десем асыра айтқандық болмас.

Нумерологияға алғаш келген күннен мені ешкім қолдаған жоқ. Қаржылықтан бөлек, моральдық тұрғыда да. Шынымды айтсам осы ілімді үйренуде барлық қиындыққа төтеп бердім. Небір мықты мамандардан сабақ алдым. Оның ішінде шетелдік тәлімгерлер де бар. Дәл қазіргі уақытта Америкада тұратын Ирина Чукуреваның онлайн сабағына қатысып жүрмін. Шетелдік тәлімгердің сабағына қатысу үшін таңғы төртте тұруға тура келеді. Жан-тәніңмен жақсы көретін жұмысыңда үнемі біліміңді жетілдіру аса қажет, – дейді маман.

НУМЕРОЛОГИЯ, чакра, карма, астрология, әбжат тағы басқа ілімдермен қатар родология, тылсым сыры, биоэнергетиканы тәуір меңгерген маман астрология мен нумерологияның айырмасын да айтып берді. Оның сөзінше нумерология деген сандардың сырын ашса, астрология деген натальдық диаграмма, яғни, аспан әлемі. Бұл жерде санның еш қатысы жоқ. Астрология деген өте керемет ілім. Нағыз болжамды аспан денелеріне қарап та анық айтуға болады екен.

– Өткен жылдың соңында аспан денелерінің бес бірдей планетасы қазқатар сапқа тізіліп тұрды. Мұндай құбылыс өмірі болмаған-ды. Көп ұзамай қаңтар оқиғасы орын алды. Осы жайында мен біраз мәлімет айттым. Бірақ қанды қырғын болатынын емес,

1-7 қаңтар аралығында ер азаматтардың аса сақ болуын, әскерилерден көп сақтаныңыздар деп ескерту жасадым. Бұл сол аспан әлеміне қарап жасалған болжам еді, – деген Ди ханымнан сөздің киесі туралы да сұрадық. Айтуынша, адамның жанын жадыратып жаз қылатын да, құлдыратып қыс қылатын да – бір ауыз сөз. Ауыздағы сөз жақсы болатын болса, адамға рақат сыйлап, көңілін көтеріп, жабырқаған жанын жайлатып, тіпті дертіне шипа береді. Сөз құдіреттілігі шексіз. Оның басты ұстанымы да сол – адам жанын жаралап алмау, әрбір сөзді өдемілеп жеткізе білу.

Шыны сол, бүгінде нумерологияға келгенде қоғам екіге бөлінеді. Оған ғылым деп қарайтындар және дінге қарсы санайтындар да бар. Көптің көкейінде жүрген бұл сауалға да Ди ханым жауап берді.

ВЫБОРЫ ПРЕЗИДЕНТА

С ЦИФРОВЫМИ ДОКУМЕНТАМИ ОБЯЗАНЫ ВЫДАТЬ БЮЛЛЕТЕНИ

В Палату предпринимателей города Алматы обратилось Ассоциация предприятий школьного питания с просьбой защитить права арендаторов столовых учебных заведений. Вопрос касался проверок, которые в нарушение закона в школьных столовых проводят отдельные члены Межведомственной экспертной группы (далее – МЭГ) по контролю за качеством питания, утвержденной Управлением образования акимата города Алматы, - передает пресс-служба РПП города Алматы.

«Цифровые документы уже пользуются большим спросом у наших граждан. Они являются аналогом оригинала документа. Поэтому граждане вправе предъявить электронную версию оригинала документа, удостоверяющего личность избирателя, воспользовавшись цифровыми документами через приложение eGov mobile, а также посредством мобильных приложений банков», — сказал председатель Центральной избирательной комиссии Нурлан Абдиров.

Он подчеркнул, что члены избирательных комиссий на основании списков избирателей при предъявлении цифрового документа обязаны выдать избирателю бюллетень для голосования. Внеочередные выборы президента запланированы на 20 ноября.

Напомним, в 2022 году электронные документы казахстанцев официально приравнивали к бумажным.

КАЗАХСТАНЦЫ БЕЗ ПРОПИСКИ СМОГУТ ГОЛОСОВАТЬ

Казахстанцы без прописки смогут голосовать на выборах президента. Как это работает? В законодательстве четко сказано: голосовать могут только те граждане, которые имеют временную или постоянную регистрацию. Поэтому казахстанцам без прописки отказывали в голосовании. Чтобы не лишать людей конституционного права, премьер-министр страны Алихан Смаилов подписал постановление, которое позволяет выдавать прописку на 1 день в прямо избирательных участках, передает BaigeNews.kz со ссылкой на Telegram-канал Bes-media.

Постановлением правительства внесены изменения в правила регистрации внутренних мигрантов, которые позволяют прописать граждан на избирательном участке прямо в день выборов.

«В целях реализации избирательного права и включения гражданина в список избирателей согласно Конституционному закону Республики Казахстан «О выборах в Республике Казахстан» регистрация лиц, снятых с регистрации по месту жительства на основании заявления собственника жилища, здания или помещения, в день выборов допускается в здании или помещении по

адресу избирательного участка», — сказано в обновленных правилах регистрации внутренних мигрантов.

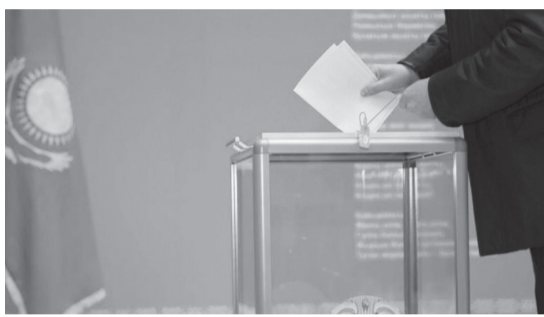
Таким образом, казахстанцы, не имеющие регистрацию, смогут проголосовать на выборах 20 ноября.

В день выборов в каждом районе будут работать специальные участки избирательных комиссий, на которых можно будет прописаться на один день, чтобы проголосовать.

«Если гражданин приходит на избирательный участок, и выясняется, что он длительное время нигде не прописан, он вправе обратиться на пять избирательных участков каждого областного центра и пять избирательных участках каждого района мегапо-

лиса, которые сейчас как раз определяются местными исполнительными органами и территориальными комиссиями. На них будут присутствовать сотрудники «Правительства для граждан», которым гражданин вправе предъявить заявление о регистрации по месту нахождения избирательного участка. После регистрации на территории этого участка комиссия получает информацию, что гражданин зарегистрирован, и вручает ему на этом основании избирательный бюллетень. Таким образом, реализуется конституционное право гражданина», — пояснил Константин Петров, отвечая на вопросы издания.

Регистрация граждан на избирательных участках, по данным пресс-службы правительства, будет производиться следующим образом. Сначала собственник помещения, где расположен избирательный участок, выдает согласие на регистрацию в данном избирательном участке. Затем работник ЦОНа на основании заявления осуществляет

тельных участках.

Роман Реймер подчеркнул, что КЗ «О выборах в РК» устанавливают, что граждане включаются в список избирателей на основании факта постоянной регистрации или в определенных случаях временной регистрации на территории относящейся к соответствующему избирательному участку.

«Включение граждан, не имеющих ни постоянной, ни временной регистрации в список наблюдателей прямо противоречит выборному законодательству. Обращаю ваше внимание, что по иерархии нормативно правовых актов, Конституционный закон «О выборах в РК» стоит выше постановления правительства. Таким образом, правительство и ЦИК своими руками на «ровном месте» создают правовую коллизию и потенциальные проблемные и более конфликтные ситуации на избирательных участках», — заключил Роман Реймер.

регистрацию гражданина. На следующий день, 21 ноября, система выпишет граждан, которых зарегистрировали по адресу избирательного участка.

При этом прописываться по другому адресу в день выборов и голосовать несколько раз не получится, заверил Константин Петров.

Сооснователь ОФ «Еркіндік қанаты», юрист, наблюдатель с большим стажем Роман Реймер считает, что таким образом правительство и ЦИК своими руками на «ровном месте» создают правовую коллизию и более конфликтные ситуации на избира-

НАЛАЖИВАЮТ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ СВЯЗИ С ЭСТОНИЕЙ

БИЗНЕС

КАК СООБЩАЕТ ПРЕСС-СЛУЖБА РПП ГОРОДА АЛМАТЫ, ПРЕДПРИНИМАТЕЛИ АЛМАТЫ ВСТРЕТИЛИСЬ С ЭСТОНСКОЙ ДЕЛЕГАЦИЕЙ БИЗНЕСМЕНОВ ВО ГЛАВЕ С ПОСЛОМ ЭСТОНИИ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ ТООМАСОМ ТИРСОМ. МЕРОПРИЯТИЕ ПРОШЛО НА ПЛОЩАДКЕ ПАЛАТЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ ГОРОДА АЛМАТЫ.

Эстония отмечают важное событие – 30-летний юбилей со дня установления дипломатических отношений. Последовательное развитие двусторонних отношений демонстрируют рост взаимного интереса к сотрудничеству: поддерживается регулярный политический диалог на всех уровнях, осуществляется обмен

делегациями, создана прочная основа договорно-правовой базы. Уровень казахстанско-эстонских отношений свидетельствует об их растущем потенциале и прочной базе сотрудничества», — сказала Акеркин Эралиева.

На сегодняшний день в городе Алматы зарегистрировано 23 эстонских предприятий, 12 из которых действующие. По словам директора палаты предпринимателей города Алматы Айтубаева Кошмамбетова, в Алматы формируется почти 1/5 внешней торговли страны.

Посол Республики Эстония в странах Центральной Азии Тоомас Тирс подчеркнул, большой интерес у эстонской стороны в налаживании торговых отношений:

«Я очень рад, что наша делегация находит серьезных партнеров в Казахстане. Нам интересен экспорт и импорт. Сейчас из-за геополитических конфликтов, логистика затруднена, но серьезным образом на товарообороте наших стран это не отразилось. Удастся находить решения возникающих проблем. В составе нашей делегации представители разных отраслей экономики начиная с железнодо-

рожных услуг и заканчивая менеджментом», — подчеркнул посол.

В Алматы функционирует индустриальная зона Алматы, общая площадь которой 490 га, где под реализацию инвестиционных проектов выделено 229,4 га. Для участников СЭЗ действует специальный режим в части налогообложения, таможенного и земельного регулирования, также упрощенный порядок найма иностранной рабочей силы.

«На сегодняшний день более 70 проектов реализуется в индустриальной зоне с отечественным и иностранным участием на общую сумму инвестиции 280 млрд тенге», — рассказал заместитель директора ТОО «Индустриальная зона-Алматы» Арслан Абдамат.

В ходе встречи были заслушаны доклады «DOING BUSINESS IN KAZAKHSTAN 2022» по созданию бизнеса в Казахстане, а также по local AML laws and regulations. Были проведены B2B переговоры между представителями бизнеса двух стран для установления двустороннего взаимовыгодного сотрудничества.

Ш. ХАМИТОВ.

За январь-сентябрь 2022 года товарооборот между городом Алматы и Эстонией составил 51,8 млрд долларов, что в 8 раз больше аналогичного периода прошлого года. За 9 месяцев 2022 года объем инвестиций в основной капитал города Алматы составил 974,4 млрд тенге.

Основные вложения в этот период пришлись на такие отрасли как операции с недвижимым имуществом, транспорт и складирование, промышленность, финансы и страховая деятельность, а также образовательная, рассказали в отделе внешнеэкономической деятельности Управления предпринимательства и инвестиций г.Алматы.

Заместитель директора Палаты предпринимателей Алматы Акеркин Эралиева отметила тесные экономические отношения двух стран.

«В этом году Казахстан и

МӘНШҮК МӘМЕТОВА – 100 ЖЫЛ

ҚАЗАҚТЫҢ ҚАЙСАР ҚЫЗЫ

«ОМЫРТҚА ІШИНДЕГІ ЖҰЛЫНДАЙМЫН, ҚЫЗДА БОЛСАМ ӘКЕМНІҢ ҰЛЫНДАЙМЫН» ДЕГЕН ЕЛ АУЗЫНДАҒЫ ОСЫ БІР АУЫЗ СӨЗ ЕСІМЕ ТҮССЕ БІРДЕН ОТАН ҮШІН ОТ КЕШКЕН, ХАЛҚЫ ҮШІН ЖАНЫН ПИДА ЕТКЕН ҚАЗАҚТЫҢ БАТЫР ҚЫЗДАРЫНЫҢ ЖЫП-ЖЫЛЫ ЖҮЗДЕРІ КӨЗ АЛДЫМА КЕЛЕ БЕРЕДІ. ӘКЕСІНІҢ ҚАНЫМЕН, АНАСЫНЫҢ АҚ СҮТІМЕН БОЙЫНА ҰЛТЖАНДЫЛЫҚ, ҚАЙСАРЛЫҚ, БАТЫРЛЫҚ, ӨЖЕТТІК СЫНДЫ ҚАСИЕТТЕРІ ДАРЫҒАН ҚАЗАҚТЫҢ МАҢДАЙЫНА БІТКЕН ЖАРЫҚ ЖҰЛДЫЗЫ, ҚАЙСАР ҚЫЗЫ МӘНШҮК МӘМЕТОВАНЫҢ ДҮНИЕГЕ КЕЛГЕНІНЕ БИЫЛ 100 ЖЫЛ.

Сұрапыл соғыстың суық желі ешқашан ұмытылмасы анық. Қаншама жастың өмірін қыршыннан жалмаған бұл соғыс қазақтың қабырғасына қатты батты. Отан үшін от кешкен батырлардың рухына кейінгі ұрпақ мәңгі қарыздармыз. Майдан даласына аттанған шынашақтай қазақтың батыр қызы барлық ұрыстарда батылдығымен, өжеттілігімен көзге түсіп, қару-жарақты шебер меңгеріп, жанындағы ер азаматтармен иық тірестіре шайқасады. Талай жаралы жауынгердің жарасын таңып, өлім аузынан арашалап қалады. Күні-түні жаумен алысып, от пен

оқтың ортасында жүрсе де ұлттық бояуы қанық әндерді тамылжыта шырқайтын өнерін өшірмепті өжет қыз. «Максим» пулеметінен, автоматтық қарудан атуды меңгерген Мәншүк шайқастарда жауға бет қаратпай оқ жаудыратын болған. Қазақ қызының қайсарлығына сүйсінбеген жан қалмаған. Тектілігі мен ептілігінің арқасында Мәншүк жауларына сан мәрте тойтарыс берген.

Мәншүк Жиенғалиқызы жайлы майдандас достарының айтқан естеліктері тарихта алтын әріппен жазылып қалды. Бұл бүгінгі ұрпақ үшін ең қымбат қазына болмақ.

Мәселен, батыр қыздың майдандас досы Александра Прокопенконың мынадай естелігі жүрекке салмақ салмай қоймайды. Ол: «...Біздер, орыс қыздар Мәншүкті «Маша» деп атасақ, ол сол арада жігерлі үнмен: «Мен қазақ қызымын. Мария – Маша яғни, Мәншүкпін. Дәл осылай атаңыздар» деп нақпа-нақ жауап беретін. Ол туралы басқа таныстар да «Қарайгер, нағыз характерлі қыз» деген ой түйді», «...Мәншүк бізге қай-қай жағынан да ұнаушы еді, ең алдымен оның адалдығы мен ашықтығы қатты ұнайтын. Өсіресе, ол бізді парасаттылығымен таңқалдырды», деген естелігін

оқып Отанын, елін, жерін фашистерден азат етуге тырысып жүрген қаршадай қыздың жүрегіндегі еліне деген махаббаттың баянды әрі терең екенін аңғарасың. Қазақтың сар даласындай дархан көңілі мен періштедей таза ниеті, ақ адал көңілі, батырлығы баршаға үлгі болғанын бүгінде зор мақтанышпен айтамыз. Бүгінгі жастар осындай батырлардың ерлік ісінен өнеге алса жаман болмасы анық.

Кеңес Одағының батыры. 1944 жылдың 1 наурызындағы КСРО Жоғарғы Президиум бұйрығымен Мәншүк Мәметоваға бұл атақ берілді. Қайсар да өжет қыз небәрі 20 жасында-ақ Қызыл Армия қатарына алынып, 21-атқыштар дивизиясының құрамына ұрысқа қатысады. Аға сержант, пулеметші қазақтың қаршадай қызы ұрыс даласында мергендігімен, ба-тылдығымен көзге түседі. Невель қаласын басып алудағы шешуші ұрыста Мәншүк

Мәметова ақтық демі қалғанша соғысып, қаһармандықпен қаза табады. Біздің бүгінгідей ашық аспан астында алаңсыз, «қой үстіне бозторғай жұмыртқалаған заманда» өмір сүріп жатқанымыз үшін атабабамызға, аға-әпкелерімізге қарыздар екенімізді біз, ұстаз қауымы жас ұрпаққа айтудан шаршаған емеспіз. Бүгінгі ұрпақ егемендіктің, Тәуелсіздіктің қаншалықты қиын жолмен келгенін білуі тиіс. Бүгінгі бақытты ұрпақтың ұйқысы тыныш, қуанышы ұзақ болсын деп өз өмірлерін қиған асыл жандар мәңгі жүрегімізде. Олардың ерлік істері ешқашан да ұмытылмауы тиіс.

Айжан АДИЛХАНОВА,
«Жетісу облысы
білім басқармасының
Талдықорған қаласы бойынша білім бөлімі»
мемлекеттік мекемесінің
«№2 орта мектеп»
коммуналдық мемлекеттік
мекемесінің тарих пәні
мұғалімі.

ӨЛЕУМЕТ

ҚАЗАҚСТАН – ЗАЙЫРЛЫ МЕМЛЕКЕТ

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздікке қол жеткізіп, Ата заңды қабылдағаннан бастап өзін зайырлы, көпұлтты, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орнықтырды. Оның ең қымбат қазынасы – адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары деп айқын көрсетілген.

Қазақстанда өмір сүріп жатқан әрбір адамның өз құқығы, өз діни сенімі бар. Бұл дегеніміз, заңда көрсетілгендей зайырлылық қағидатын ұстана отырып, дін мен мемлекет байланысының бір-біріне бейтараптылығы, яғни, араласпауын көрсетеді. Зайырлылық принципі адамның діни сенім бостандығына еркіндік береді. Зайырлы мемлекеттің ерекшелігі – ешбір дінді өзге діндерден артық деп санамайды. Бұл қоғамдағы теңдік пен татулықты

сақтауға пайдасын тигізеді. Демек, әр адамның қандай дінді ұстанса да, ежелден келе жатқан салт-дәстүрлерін жаңғыртсада оған шектеу жоқ. Әр ұлт өкілі басқа ұлттың дініне, салт-дәстүріне құрметпен, толерантты көзқараспен қарау керек. Толерантты ел болуымыздың өзі мемлекет үшін, өз мәдениетіміздің көркейіп дамуына, басқа ұлттардың мәдениетінің дамуына өз үлесін қосады деп ойлаймын.

Көп ұлтты Қазақстанның әрбір аза-

шымыз Отанымызды сүйіп, ашық қоғамда өзге ұлттың діни сеніміне құрметпен қарап, діни тәрбиеміз бен діни сауаттылығымызды арттырсақ, зайырлы елде өмір сүру дамуымыздың көрінісі деп ойлаймын.

Сұңқар РИЗАБЕК,
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ,
философия және
саясаттану факультеті,
дінтану мамандығының
4 курс студенті.

Жанна ҚАҢТАРБАЕВА,
жетекшісі Әл-Фараби атындағы
ҚазҰУ, дінтану және мәдениеттану
кафедрасының аға оқытушысы.

БАҒДАРЛАМА АЯСЫНДА

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ – ЖАҢАШЫЛДЫҚ

Қазақстан әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялану ниетін білдіре отырып, орта білім мазмұнын жаңартуды жүргізуде. Білім берудегі кез келген өзгерістерді жүзеге асырудағы басты тұлға педагог болып табылады.

Кәсіпқой педагог болу үшін тиісті қабілеттер, ниет пен мінез, үнемі оқуға және өз шеберлігін жетілдіруге дайын болу қажет. Қазіргі мектепте оқушыны оқуға үйрете алатын мұғалім қажет, себебі білімді оқушыға емес, білімді, шығармашыл оқушы деген сұранысқа ие болу керек. Мұндай оқушы өзіне жауапкершілік алады, бірлескен шешім қабылдауға

қатыса алады, түрлі тәжірибені пайдалана алады, қоғамдағы құбылыстарға сыни тұрғыдан қарайды. Педагогтың кәсіби құзыреттілік көрсеткіштерінің бірі оның өз бетімен білім алу, өсуге, өзін-өзі жетілдіруге ұмтылу қабілеті болып табылады.

«Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие беру керек. Тәрбиесіз берілген білім

адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне апат әкеледі» деп ғұлама ғалым Әбу Насыр Әл-Фараби айтқандай, қай елдің болсын бірлігінің қалыптасуы мен өркендеуі ұлттық тәрбие мен рухани құндылықтарымен сабақтасып жүзеге асады. Мәңгілік Ел болашағы – жастар қолында, сондықтан олардың бойына

жаңартылған білім мазмұны мен бірге ұлттық рухани-адамгершілік құндылықтарды дарытып, қазақ халқының бай мұраларын бойларына сіңіре тәрбиелеу біздің міндетіміз.

Қ.МОЛДАХМЕТОВА,
Екіаша орта мектебінің
ұстазы.
САРҚАН АУДАНЫ

ПРЕМЬЕРА

«ҚАЗАҚЫ КОМЕДИЯНЫҢ» ТҰСАУЫ КЕСІЛДІ

Б.Римова атындағы Талдықорған драма театрының қамбасы тағы бір тың туындымен толықты. Классик жазушы Дулат Исабековтың «Бонапарттың үйленуі» шығармасы желісінде сахналанған «Қазақы комедия» қойылымының премьерасы өтті.

Премьера алдында брифинг ұйымдастырылып, өнер майталмандары журналистермен кездесті. Театр өкілі Ғалия Темірбаева аталмыш жиынды ашып, жүргізіп отырды. Ол әуелі «Қазақы комедия» премьерасының қоюшы-режиссері Болат Ұзақов екенін айтып, көрерменге жол тартқалы тұрған туынды туралы аз-кем ақпар берді. Сонымен қатар бұл қойылым режиссер-

дің Б.Римова театрына қосқан төртінші олжасы екенін айшықтады.

Өз кезегінде сөз алған режиссер Болат Ұзақов классик жазушының қаламынан туған шығарма туралы, театр әртістерінің әлеуеті тұрғысында ойын ортаға салды. Ал театр режиссері Ұлан Ахметов ұлттық бояуға бай қойылымның ерекшелігін екшеді.

Қазақ әдебиетіне өлшеусіз үлес

қосқан көрнекті жазушы, ҚР Мемлекет сыйлығының лауреаты Дулат Исабековтың қаламынан туған әрбір шығарма ғасыр ауса да езектілігін жоймайтын кесек туындылар. «Қарғын» романынан тартып, «Дермене» сынды әңгімелерінің өзі күллі қазақ оқырманының зейінін зеңгірге бойлатқан, көңілін тербеген шығармалар. Солардың қатарында «Бонапарттың үйленуі» атты шығарма бары даусыз. Мұны театр тілінде сөйлеткен Болат Ұзақовтың еңбегі ерен.

Театр шымылдығы түрілген сәттен бастап көрермен премьераны ерекше ықыласпен тамашалады. Қарашыққа күлкінің жасын үйірген, қазақы қалжыңға бай қойылым жан сарайын нұрлы етті. Қарапайым ауыл өмірін баяндайтын қойылымда әрбір кейіпкердің образы ерекше ашылды. Оның ішінде, Еркебұлан Айдынбаевтың актерлік шеберлігімен айшықталған қарияның бейнесі көз алдымыздан кетпей қойды.

Ауылдың ақылманына айналған қария заманында белсенділік танытып, алыс-жақын шетелдермен қазақ халқының ішкі-сыртқы саяси байланысы мықты болсын деген ниетпен ауылда өмір есігін ашқан сәбилерге «Черчилль», «Бонапарт» сынды есім қояды. Бауырының баласына Бонапарт деп есім қойған қарияның айналасында өрбитін оқиға желісі бойынша баяндасақ, тірлік қамымен жүрген інісі мен келіні он баланы өмірге алып келіп, оларды бағамын деп жүріп бір ұлын сүндеттеуді естен шығарады.

Ақырында жиырма беске желіп жеткен Бонапарт үйленбекші болған уақытта әрі алатын қалыңдығы діндар адамдардың үлбіреп өсірген қызы екені қария құлағына жеткенде бар шындық ашылады. Бұған күйінген қария «кәпір» Бонапартты тексеріп, ақырында сүндетке отырғызады.

Жалпы мазмұны осындай оқиға арқылы өрбіп, шығарма желісі бойынша сахналанған қойылымды одан әрі білу үшін көрермен театрға ат басын бұруы керек. Біз мазмұндаған дүниені көзбен көріп, қазақы қалжыңның қазанынан шөміштеп сусын қандырса дейміз.

Заман тудырған келеңсіздіктер мен құндылықтардың төмендеуі, адамдардың сана тұрғысынан темір-қазық ұстанымынан ажырап қалуы сынды дүниелерді аталмыш премьер арқылы ұғынуға болады. Астарында «Қазақ қайда барасың?» деген алашордашылардың жанайқайы менмұндалайтын қойылымды күле тамашалап отырып, іштей қоғам туындатқан сауалдарды іздейсің. Әр қазақтың көз тастар құбыласы болған ауыл өмірі, ауыл адамдарының тіршілігін сағына отырып, қойылымның комедиялық жанра болғанымен, рухани трагедияны да астарлайтынын сезесің.

Міне, осындай салмағы зілмауыр хәм ғажайып қойылымды көрген көрермен де біз секілді тебіреніс құшағында қайтары анық.

А. СҰЛТАНҒАЗЫ.

ҚАЗЫНА

ТІЛ МӘРТЕБЕСІ – ЕЛ МӘРТЕБЕСІ

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕ ҚОЗҒАЛҒАНДА ӘРКІМ ӘР ТҮРЛІ ПІКІРАЙТЫП ЖАТАТЫНЫН КҮНДЕЛІКТІКӨРІП ЖҮРМІЗ. БІРІ ҚАЗАҚ ТІЛІНІ ҚОЛДАНЫС АЯСЫН КЕҢЕЙТУГЕ ЖЕТЕ МӘН БЕРІЛІП ЖАТҚАН ЖОҚ ДЕГЕН ПІКІРІН АЛҒА ТАРТЫП ЖАТСА, ЕКІНШІЛЕРІ МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ МЕНГЕРУДІ ҮЙРЕТУ ТӘСІЛДЕРІ ЖОЛҒА ҚОЙЫЛМАЙ ОТЫР, БОЛМАСА ТІЛ ҮЙРЕНУГЕ МҰҚТАЖ АДАМДАР АЗ ЕМЕС ДЕГЕН УӘЖДЕРІН КЕЛТІРЕДІ.

Шынтуайтқа келгенде ана тіліміздің абыройын арттыру, оны ұрпағымызға ананың сүтімен сіңіру әрбір отбасының өздеріне тікелей байланысты екенін де естен шығармағанымыз абзал. Тегінде, «Тіл тағдыры – ұрпақ тағдыры, ұрпақ тағдыры – ел тағдыры» деген ұранды ұстанған қазақ халқы ғасырлар бойы елі мен жерін, діні мен тілін сақтап қалу жолында талай қиын-қыстау кезеңдерді басынан кешірді. Өйткені ана тілі мәселесі – сол тілде жасаған, жасап келе жатқан халықтың өткені мен бүгінгісін таразылай отырып, болашағын

танытатын, сол халықтың мәңгілігінің мәселесі. Елдіктің негізгі шарттары, түптеп келгенде мемлекет тілінің, ұлт рухының көтерілген биігімен өлшенеді. Елімізде осы мақсат жолында іргелі істер атқарылып жатқаны баршаға аян. Республикамыз тәуелсіздігін жариялағаннан бастап, қазақ тілін де мемлекеттік тіл ретінде бекіткені осының жарқын айғағы болса керек.

Мемлекеттік тіліміздің тұғырын биіктетіп, мәртебесін арта түсу жолында игілікті істер алдағы уақытта да тоқтаусыз жүргізілетіні жайлы Қазақстан

Президенті Қ.Тоқаев үздіксіз айтып келеді. Мәселен, биылғы жылдың 22 қазанда Астанада Ұлттық мереке – Республика күніне орай өткізілген салтанатты шарада сөйлеген сөзінде Мемлекет басшысы қазақ тілінің ахуалына тоқталып: «Қазақстан халқын ұйыстыратын тағы бір символ – мемлекеттік тіл. Қазақ тілі мәңгілік мемлекеттік тіл тұғырында болады. Қазақ тілінің қолданыс аясын арттыра беру – мемлекеттің міндеті. Бұл жұмыс тоқтамайды, жалғаса береді», деп атап көрсетті. Ендеше, мемлекеттік тілдің қолдану аясын кеңейтуге, сөйтіп оның мәртебесін арттыра түсуге ешбір кедергі жоқ және көп болып қолға алғанда ғана жақсы нәтижеге қол жеткізуге болатыны айдан анық.

«Тіл мәртебесі – ел мәртебесі» деп халқымыз айтқандай, осынау маңызды ортақ іске әрқайсымыз өзіндік үлес қоссақ, нұр үстіне нұр болып, кездеген мақсат деңгейінен шығуға мол мүмкіндік туары хақ.

**Айнұр ОРМАШЕВА,
Талдықорған қалалық
сотының бас маманы.**

БІЛІМ

МУЗЫКА САБАҒЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Бастауыш сынып оқушыларына эстетикалық тәрбие беріп, олардың бойына туған өлкесіне, халқына деген адамгершілік пен сүйіспеншілік сезімдерін сіңіруде ұлттық музыка мәдениетінің алатын орны ерекше.

Осы мәселелерді қайта жандандыру мақсатында оқушыларды қабілетіне қарай – жыраулық өнерге, терме айтуға, шешендікке, тапқырлыққа, айтыс өнеріне үйретуде – ән-саз пәнінің алатын орны орасан зор. Олай болса, оқытумен тәрбиелеудің ой елігінен өтетін әдіс-тәсілдерін жаңашыл педагогтардың тапқан әдістемелерін біліп қана қою жеткіліксіз, педагогтардың тапқан әдістемелерін күнделікті сабақта пайдалану оны әркім өз мүмкіндігінше күнделікті сабақта пайдалану қажет. Сонда ғана сабақ нәтижелі болып білім сапасы артады.

Ән-саз өнеріне ден қойған оқушының бойында қатыгездік, тәртіпсіздік, бұзақылық сияқты келеңсіз қасиеттер кездесе бермейді. Өйткені оқушыны сезімталдыққа баулиды. Осы негізде ән-саз өнерінің салаларын жеке-жеке зерттеп, оқыту мәселелерін қарастыру қажет. Зерттеу жұмыс өнердің соның ішінде ән-саз өнерінің жекелеген түрлерін зерттеп, олардың бір-бірімен байланысын, ерекшеліктерін, заңдылықтарын егжей-тегжейлі даралап, салаларға бөліп ажыратып оны оқушылардың бойына сіңіру қажет деп тұжырымдауға негіз болды.

**Ш. МҰҚЫШЕВА,
Екіаша орта мектебінің ұстазы.
САРҚАН АУДАНЫ**

ПОЛЕЗНАЯ ВСТРЕЧА

КОЛЛЕДЖИ АЛМАТЫ ОТМЕТИЛИ ДЕНЬ РАБОТОДАТЕЛЯ

Как передает пресс-служба региональной палаты предпринимателей города Алматы, «День работодателя» проводится одновременно во всех организациях технического и профессионального, послесреднего образования города Алматы.

В рамках мероприятия в учебных учреждениях были проведены ознакомительная экскурсия по колледжу для работодателей, встречи на диалоговой площадке педагогов и студентов с работодателями по актуальным вопросам подготовки кадров. Также были проведены деловые игры «Переговоры работодателя и молодого специалиста о приеме на работу», дискуссии, тренингов наставников, ознакомительных экскурсий на предприятия, гостевых лекций от работодателя по обзору новых технологий.

«День работодателя» в организациях технического и профессионального образования проводится в целях дальнейшего и эффективного сотрудничества с работодателями по повышению качества подготовки кадров. Мы считаем, что это эффективный инструмент в подготовке кадров. На этих принципах сформировано дуальное обучение НПП «Атамекен», – отметила начальница отдела развития человеческого капитала РПП горо-

да Алматы Толкын Абильдаева.

Всего в городе Алматы функционирует 85 колледжей. Из них 23 государственных колледжа, 62 – частных. В дуальной образовательной программе НПП «Атамекен» участвуют 47 колледжа.

Директор алматинской палаты предпринимателей «Атамекен» Айтуар Кошмамбетов отметил пользу формата таких встреч.

«Работодатель и будущий специалист обсуждают вопросы своей профильной сферы. Работодатель говорит о своих предпочтениях, трендах, а студенты набираются опыта, стремятся на ту планку, которую от них ожидает рынок. Колледжи демонстрируют свой потенциал, другими словами все стороны рынка оказываются на одной площадке и становятся еще более полезнее, эффективнее», – подчеркнул Айтуар Кошмамбетов.

Также 16 ноября 2022 года в Алматы стартует ежегодный республиканский гранд-турнир «Я – предприниматель» среди колледжей всех регионов Казахстана.

Турнир «Я – предприниматель» организован департаментом технического и профессионального образования Министерства Просвещения РК на базе колледжа Международной Академии Бизнеса. Приказом МОН РК респуб-

ликанский гранд-турнир включен в перечень республиканских и международных олимпиад и конкурсов научных проектов.

В рамках гранд-турнира проходят два независимых конкурса: деловая экономическая игра и дебаты на тему предпринимательства.

Мероприятие, целью которого является поддержка и развитие предпринимательских инициатив и бизнес-навыков молодого поколения, продлится две недели, и 30 ноября будут подведены итоги по каждому из конкурсов.

«Турнир «Я-предприниматель», который проводится уже 11-й год, по праву может на-

зывать ведущим конкурсом среди колледжей республики по теме предпринимательства; за время его существования жюри турнира рассмотрело более 1000 проектов, в нем приняли участие около 2,2 тысячи студентов из 145 колледжей 23 городов и 6 сел Казахстана», – сказала Толкын Абильдаева.

В Деловой экономической игре участники презентуют идеи своих бизнес-проектов по направлениям: социальное предпринимательство; производство; торговля и услуги; образование; шоу бизнес и культура; туризм; экология. По каждому направлению профессиональное жюри в составе от 5 до 7 предпринимателей отбирает лучшие работы для выхода в финал.

Мероприятие проводится при поддержке: НПП РК «Атамекен», Палаты предпринимателей г.Алматы, Управления образования г.Алматы, Республиканской Ассоциации Частных организаций образования, ОЮЛ «Союз отраслевых Ассоциаций и организаций профессионального образования», Управления предпринимательства и инвестиций г. Алматы, АО «Halyk Global Markets» (ДК Halyk Bank) и Алматы Менеджмент Университета (AlmaU).

Ш. ХАМИТОВ.

СУДЕБНЫЕ РЕФОРМЫ

МОДЕРНИЗАЦИЯ БУДЕТ ПРОДОЛЖЕНА

Судебные органы осуществляя свои функции способствуют решению наиболее важных задач, возникающих перед правовым государством, таких, как защита прав и свобод человека, поддержание режима правовой законности в сфере управления и стабилизации государственной власти. Надо отметить, что состояние судебной власти, отношения к ней в обществе, направления ее развития оказывают существенное воздействие на все стороны жизни общества. Согласно с государственными программными документами судебные преобразования в Казахстане прошли несколько этапов и характеризуются дальнейшим развитием судебной системы в направлении укрепления конституционных гарантий права граждан на судебную защиту и независимости судебной власти. В настоящее время, мы убеждаемся, что проводимые реформы по совершенствованию судебной системы ориентированы на внедрение лучших практик и международных стандартов.

И в нашей республике принимаются важные документы для совершенствования судебной системы путем проведения судебных реформ. Так, с 1 июля 2021 года введен в действие АППК, представляющий собой уникальным законодательным актом, который впервые был принят в истории независимого Казахстана, регулирующий порядок проведения административных процедур, включая и внутренний порядок в государственных органах, а также порядок разрешения споров по публично правовым отношениям в судах. В развитых странах административные суды являются авторитетными, а решения судей влияют на качество работы государственных органов, где чиновник понимает, что суд в последующем будет «ревидировать» его решение через призыв защиты прав гражданина. Такова цель административной юстиции. Поэтому там и уровень доверия общества высок как к государственному аппарату, так и к судам.

Вот другой свежий пример. В частности, 5 ноября 2022 года президентом Казахстана был подписан блок законов, направленных на укрепление правозащитных институтов. Среди них, важным событием в стране в является учреждение в республике Конституционный суд.

С первого января 2023 года в стране начнет действовать новый Конституционный суд. Конституционный суд будет правопреемником Конституционного Совета, но с существенно более широкой компетенцией. Кроме полномочий Конституционного Совета, Конституционный суд проверяет вопросы правильности проведения выборов и референдума, официальное толкование норм конституции и другие, он сможет проверять конституционность норм законов парламента, указов президента, постановлений правительства, приказов министров и т. д. по обращениям генерального прокурора, уполномоченного по правам человека и, что особенно важно, граждан, если нормативными правовыми актами нарушены их конституционные права и свободы. Эти должностные лица и граждане не могли обращаться в Конституционный Совет и, соответственно, полномочий проверять действующее законодательство по их обращению у Конституционного Совета не было.

Теперь каждый, кто посчитает, что нормативные правовые акты (это могут быть законы, инструкции, правила) непосредственно затрагивают их конституционные права смогут обратиться в Конституционный Суд и получить защиту. Кроме того, в Конституционный Суд может обратиться Уполномоченный по правам человека с вопросом о соответствии Конституции нормативных правовых актов, в целом затрагивающих конституционные права и свободы человека и гражданина. Конституционный Суд будет признавать НПА соответствующими или не соответствующими Конституции. Акты признанные неконституционными отменяются и не подлежат применению. Это новые возможности для наших граждан. Такая модель Конституционного Суда име-

ется в большинстве развитых стран и по воле установит верховенство права.

Также в сентябре текущего года Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев своим Указом преобразовал аппарат Верховного суда, в частности, преобразовал государственное учреждение «Департамент по обеспечению деятельности судов при Верховном суде Республики Казахстан (аппарат Верховного суда Республики Казахстан)» с территориальными подразделениями (администраторами судов) в областях, столице и городах республиканского значения в государственное учреждение «Судебная администрация Республики Казахстан» (далее — Судебная администрация) с территориальными подразделениями в областях, столице и городах республиканского значения. Согласно документу, «Судебная администрация является уполномоченным государственным органом в сфере судебного администрирования, осуществляющим организационно-правовое, информационно-аналитическое и материально-техническое обеспечение деятельности Верховного суда Республики Казахстан, местных и других судов».

Одним словом, для совершенствования работы судебной системы и улучшения качества отправления правосудия у нас осуществляется и будет проводиться существенная работа. Этому свидетельствует высказывания Главы государства К.К.Токаева о судебных реформах: «При эффективной судебной системе в обществе надежно закрепляется верховенство закона. Успешно проводятся реформы. Это положительно сказывается на благополучии и безопасности наших граждан. Поэтому модернизация судебной системы будет продолжена. Казахстанское общество ждет кардинальных позитивных изменений в судебной сфере», – подчеркнул Касым-Жомарт Токаев.

Рамшит АБДИКАНИЕВ,
заведующий канцелярией суда
области Жетысу.

СОВЕТЫ СПЕЦИАЛИСТА

СУДЕБНО-ПОЧЕРКОВЕДЧЕСКАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Одним из самых распространенных преступлений является подделка почерка и подписей в различных документах с целью присвоения чужих материальных ценностей и имущества. Причем данный вид преступлений ежегодно растет.

Важная роль в установлении объективной истины по уголовным и гражданским делам по данному виду преступления принадлежит почерковедческой экспертизе, которая проводится в Институте судебных экспертиз по области Жетысу.

Судебно-почерковедческая экспертиза позволяет выявить элементы механизма совершенного преступления, и не редко используется правоприменителем в качестве исходных данных для определения возможностей назначения иных видов судебных экспертиз (автороведческой, технической экспертизы документов, бухгалтерской, психологической, психиатрической).

Судебно-почерковедение, является областью специальных криминалистических знаний, решает стоящие перед ней задачи, применяя определенные методы научного исследования. Эти методы служат для собирания и исследования фактов, могущих быть доказательствами, раскрывающими преступление.

Судебно-почерковедение решает следующие задачи:

Идентификационные – это задачи по установлению факта наличия или отсутствия индивидуально-го тождества конкретного исполнителя рукописного текста, а также установление факта выполнения одним или разными лицами различных текстов, отдельных фрагментов текста, записей и подписей.

Диагностические – это задачи по установлению факта влияния на исполнителя необычных внутренних (состояние волнения, стресс, болезнь, алкогольное опьянение, возрастные изменения и так далее) и внешних (неудобное положение пишущей руки, в положении полулежача, затемненное помещение, движущийся транспорт и так далее) условий письма.

Классификационные задачи связаны с установлением принадлежности почерка исполнителя к определенному полу, возрасту.

При возникновении ситуаций по подделке почерка или подписи можете обратиться в Институт Судебных Экспертиз по области Жетысу, расположенный по адресу г. Талдыкорган, п. Отенай, ул. Жасулан 2 «б». Эксперты - почерковеды окажут квалифицированную помощь в разрешении вопросов, связанных с данным видом исследования.

Олег ПАК,
почерковед.

ВОЛЕЙБОЛ

ОБЛЫС НАМЫСЫН ҚОРҒАЙДЫ

«Жетісу» мен «Айқаракөз» волейбол клубтары Қазақстан Республикасының Чемпионаттарында облысымыздың намысын қорғайтын болады. Бұл туралы Жетісу облысының дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы Алматы Үшкөмпіров өңірлік коммуникациялар алаңында өткен брифингте мәлімдеді.

Басқосуға волейбол клубының спорттық директоры Елена Павлова мен «Жетісу» командасының бас жаттықтырушысы Валерий Беленков қатысып, клуб жұмыстарымен таныстырды.

Бүгінде «Жетісу» волейбол командасы құрамында 3 жаттықтырушы, 14 ойыншы, ҚР өңірлерінен 5 ойыншы, 3 легионер бар. «Жетісу» волейбол командасы Қазақстан Республикасының Ұлттық лигадағы әйелдер арасында 8 дүркін чемпионы. Супер кубоктің 3 дүркін иегері атанған. Ал команданың бас жаттықтырушысы – Елена Павлова волейболдан халықаралық дәрежедегі спорт шебері.

Сонымен қатар ағымдағы жылдың 20-28 қазан күндері Петропавл қаласында өткен волейболдан Қазақстан Республикасы кубогында «Жетісу» командасы қола медаль иегері атанып, команда

ойыншысы Анна Тарасова жарыстың ең үздік ойыншысы атанған.

Ал «Айқаракөз» волейбол командасында 3 жаттықтырушы, 14 ойыншы бар. Команданың бас жаттықтырушысы – Шиндов Валерий Федорович волейболдан Қазақстан Республикасының спорт шебері.

Спикерлердің айтуынша, қазіргі таңда, қос команда Талдықорған қаласында ел чемпионатында дайындық үстінде. Басты міндет – волейболдан Қазақстан Республикасының Ұлттық лигадағы әйелдер арасында Қазақстан Республикасының чемпионатында жүлделі орындарды иелену дейді.

«Волейбол маусымында ұлттық лигада Жетісу облысын екі команда танытатын болады. Ол «Жетісу» және «Айқаракөз» командалары. Екі командамызда чемпиондықтан, медальдан

үміткер. Командамызда жақсы жас ойыншылар, жергілікті қаракөздерден құралған. Және сырт ойыншылардан 4 ойыншы бар», – дейді Жетісу

облысының дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы, Алматы ҮШКӨМПИРОВ.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

КӘСІБИ БОКС

ЖЕҢІСІМЕН ҚҰТТЫҚТАДЫ

Жетісу облысының әкімі Бейбіт Исабаев Лас-Вегастағы айтулы бокс додасында жеңіске жетіп, чемпиондық атағын қорғап шыққан кәсіби боксшы Жәнібек Әлімханұлын құттықтап хат жолдады.

«Бүкіл әлем көз тіккен бүгінгі кәсіби бокс жекпе-жегіндегі айқын жеңісіңмен Жетісу облысы тұрғындарының атынан шын жүректен құттықтаймыз!

Осы жеңісті жетісулықтар барша қазақстандықтармен бірге үлкен ықыласпен күтті және тілеулес болды.

Өзіңнің мықты кәсіби дайындығыңның арқасында британдық Дензел Бенглиден басым түсіп, әлем чемпионы атағын қорғап қалдың. Бұл – біз үшін, күллі жанкүйерлер үшін айрықша қуаныш!», – деді Бейбіт Исабаев.

Облыс әкімі Жәнібек Әлімханұлына кәсіби бокстағы қадамы әрдайым сәтті болып, даңқты

отандасымыз Геннадий Головкиннің жеңісті жолын жалғастыруына тілектес екенін жеткізді.

Еліміздің мәртебесін өсіріп, көк Туын биіктен желбіреті бер! Өзіңдей сайып қыран мықтылармен Қазақстан спортының даңқы арта берсін!» – делінген құттықтауда.

Еске салсақ, қазақстандық боксшы Жәнібек Әлімханұлы кәсіпқой бокста WBO нұсқасы бойынша британдық Дензел Бенглиге қарсы жекпе-жекте жеңіске жеткен болатын. Жәнібек Әлімханұлы – Алакөл ауданының тумасы.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ЖҰЗУ ЖАРЫСЫ

Талдықорған Орталық бассейнінде жүзуден Қазақстан Республикасының чемпионаты өтті. Жарысқа 16 аймақтан 250-ден астам саңлақ бақтарын сынады.

ОРТАЛЫҚ БАССЕЙНДЕ
ЧЕМПИОНАТ ӨТТІ

Көш басынан жетісулық Саида Елемес пен Мария Федодова көрінді. Жарыс қорытындысы бойынша командалық есепте 1-ші орынды Түркістан облысы жеңіп алды. 2-ші орынды Алматы, ал жүлделі 3-ші орынды Ақмола облысы қанжығалады. Ал ерлер арасында 1-ші орын Алматы облысына, 2-ші орында қарағандылықтар бой көрсетті.

Жарыс жеңімпаздарын облыс әкімінің орынбасары Рустам Али құттықтады.

Ұйымдастырушылардың айтуынша, мұндай жарыстардың ауқымын кеңейтіп, алдағы уақытта да ұйымдастыру жоспарда. Себебі спорт кешеніндегі бассейнде жүзушілер қатары жыл санап артып келеді.

«Мен Түркістан облысынан келіп отырмын. Жүлде алғаныма қатты қуанып тұрмын. Байқау өте керемет деңгейде өтті. Барша қатысушыларды құттықтаймын!», – дейді жарыс жеңімпазы Софья СПОДАРЕНКО.

ЖАС СПОРТШЫЛАР ЖЕТІСТІГІ

ТЕННИС •

АЛМАТЫДА ҮСТЕЛ ТЕННИСІНЕН ЖАСӨСПІРІМДЕР АРАСЫНДА ӨТКЕН «МЫҚТЫЛАР ТУРНИРИ» ӨЗ МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ. РЕСПУБЛИКАМЫЗДЫҢ БІРҚАТАР ӨҢІРІНЕН ЖИНАЛҒАН ЖЕТКІНШЕКТЕРДІҢ ЖАРЫСЫН ЖАНКҮЙЕРЛЕР ҚЫЗЫҒА ТАМАШАЛАДЫ. СЕБЕБІ ҚАЗІРГІ КЕЗДЕ СПОРТТЫҢ ОСЫ ТҮРІН СЕРІК ЕТКЕН ТЕННИСШІЛЕРІМІЗ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АРЕНАДА ЕЛЕУЛІ ТАБЫСТАРҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗІП ЖҮР. АЛ БҮГІН ADD ОРТАЛЫҒЫНДА ӨНЕР КӨРСЕТКЕН ЖЕТКІНШЕКТЕР ЕРТЕҢГІ КҮНІ ҰЛТТЫҚ ҚҰРАМА САПЫНДАҒЫ СПОРТШЫЛАРДЫ АЛМАСТЫРАТЫНЫ АНЫҚ.

Қазақстанның бүгінгі ең үздік үстел теннисшісі Кирилл Герасименко екенін жұрт жақсы біледі. 25 жастағы жерлесіміз 2016 жылы Рио-де-Жанейро және 2021 жылы Токио Олимпиадаларына қатысты. Кезінде Герасименко «World Tour Hungarian Open», «ITTF Challenge Spanish Open» және «2021 ITTF Kazakhstan International Open» турнирлерін ұтып, басқа да көптеген дүбірлі додада жүлдегерлер санатына қосылды. Бірер жылдан бері ол Аустрия мен Германияның ең үздік клубтары сапында өнер көрсетіп жүр. Қазіргі кезде Кирилл әлемдік рейтингте 31-орынды иеленуде. Бұл – бұрынғы Кеңес

одағы құрамында болған «бауырлас» республикалар өкілдері арасындағы ең үздік көрсеткіш. Өзгелерді айтпағанда, мүйіздері қарағайдай Ресей мен Украина секілді мемлекеттердің теннисшілері осы деңгейге жете алған жоқ.

Қазақстанның өзге ойыншылары мынадай сатыларға жайғасты: Айдос Кенжеғұлов – 300, Алан Құрманғалиев – 324, Владислав Захаров – 403, Эрик Райтер – 446, Дастан Кенжеғұлов – 459, Бақдәулет Әкімәлі – 477 және Сағынтай Құрманбаев – 478.

Көшбасшылар жайында айтар болсақ, әлемдік рейтингтегі алғашқы үш орынды Қытайдың спортшылары олжалап отыр. Олар – Фан

Чженьдон, Ма Лон және Ван Чуцин. Алғашқы екі орынды еншілеген саңлақтардың Олимпиада ойындары мен әлем чемпионаттарының бірнеше дүркін жеңімпаздары деген атақтары бар. Ал Ван Чуцин – үздіктер санатына кейіннен ғана қосылған дарынды жас. Сондай-ақ ТОП ондықтың қатарында Томаказу Харимото (Жапония), Трулс Морегард (Швеция), Лян Цзинкунь (Қытай), Уго Кальдерано (Бразилия), Линь Юньжу (Тайпей), Дмитрий Овчаров (Германия) және Дарко Йоргич (Словения) бар.

Алматыда өткен жарыста да елімізде аса дарынды жас өрендердің қалың шоғыры өсіп келе жатқанын анық аңғардық. Расында да, олардың өрелі өнерін көре отырып, көңіліміз толды. Мәселен, 15 жасқа дейінгі ойыншылар арасында топ жарған шымкенттік Нұрислам Қасым 15 кездесудің барлығында жеңіске жетті. Нәтижесінде ол бас

жүлдені олжаласа, ескемендік Арнұр Оралханов күміспен күптелді. Қола медаль қостанайлық Темірлан Балташқа бұйырды.

Қыздар сайысында Елизавета Лаврова алдына жан салмады. Астаналық спортшы 15 кездесудің 14-інде жеңіс тойын тойлады. Екінші және үшінші орындарды шымкенттік Ақниет Аманкелді мен тараздық Шұғыла Мұқаш иеленді.

18 жасқа дейінгілер арасында танымал үстел теннисшісі Кирилл Герасименконың інісі – Тимофейдің мерейі үстем болды. Астанадан келген ойыншы 14 кездесудің үшеуінде ғана ұтылды. Алматылық Ши Даниян екінші орын алса, қарағандылық Темірлан Ким үздік үштікті түйіндеді. Дәл сол жастағы қыздар арасында жүлделі орындардың барлығын кеншілер қаласының өкілдері еншіледі. Атап айтсақ, Жанерке Көшкімбаева қарсылас шақ келтірмей, алтыннан алқа тақты. Александр Смирнова мен Виктория Мочалкина күміс пен қола медальдерді мойындарына ілді.

egemen.kz сайтынан алынды.

